

Salla-Maria Härö & Hanna-Kaisa Jääskeläinen

**”TÄÄHÄN EI OO TASA-ARVOSTA, SE ON IHAN
VÄÄRIN”**

**Vanhempien kokemuksia subjektiivisen päivähoidon laadusta
Peruspalvelukuntayhtymä Kallion alueella**

Opinnäytetyö

KESKI-POHJANMAAN AMMATTIKORKEAKOULU

Sosiaalialan koulutusohjelma

Lokakuu 2012

TIIVISTELMÄ OPINNÄYTETYÖSTÄ

Yksikkö Ylivieska	Aika Lokakuu 2012	Tekijä/tekijät Salla-Maria Härö & Hanna-Kaisa Jääskeläinen
Koulutusohjelma Sosiaalialan koulutusohjelma		
Työn nimi "TÄÄHÄN EI OO TASA-ARVOSTA, SE ON IHAN VÄÄRIN". Vanhempien kokemuksia subjektiivisen päivähoidon laadusta Peruspalvelukuntayhtymä Kallion alueella		
Työn ohjaaja Kirsi Herranen-Somero	Sivumäärä 64+ 3	
Työelämäohjaaja Sari Suhonen		
<p>Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää vanhempien tyytyväisyyttä subjektiivisen päivähoidon laatuun Peruspalvelukuntayhtymä Kallion alueella. Tutkimukseen osallistui yhteensä kolme päiväkotia Ylivieskasta ja Nivalasta. Opinnäytetyö liittyy Lapsen hyvä arki 2-hankkeeseen.</p> <p>Tutkimuksen kohderyhmänä olivat subjektiivista päivähoito-oikeutta käyttävien lasten vanhemmat. Tutkimusaineisto kerättiin ryhmähaastattelumenetelmää käyttäen. Aineisto kerättiin tammi-helmikuussa 2012. Haastattelutyypinä käytettiin teemahaastattelua.</p> <p>Tutkimustulokseksi saatiin, että vanhemmat ovat pääosin tyytyväisiä subjektiivisen päivähoidon laatuun, mutta palvelussa on myös paljon kehitettävää. Vanhemmat toivoivat, että osapäivähoidossa olevat lapset otettaisiin paremmin huomioon päiväkodin toimintaa suunniteltaessa, mutta vanhemmat eivät kuitenkaan halua, että subjektiivista päivähoito-oikeutta käyttäville lapsille järjestetään omat päiväkotiryhmät. Vanhemmat kokivat myös subjektiivisen päivähoitopaikan saamisen erittäin haastavaksi.</p> <p>Tutkimustuloksia voidaan hyödyntää varhaiskasvatuspalveluja kehitettäessä. Myös päiväkodissa työskentelevät varhaiskasvattajat hyötyvät tutkimustuloksista.</p>		

Asiasanat

Laadukas varhaiskasvatus, päivähoito, subjektiivinen päivähoito-oikeus

ABSTRACT

CENTRAL OSTROBOTHNIA UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES Ylivieska	Date October 2012	Author Salla-Maria Härö & Hanna-Kaisa Jääskeläinen
Degree programme Social sciences		
Name of thesis "THIS IS NOT EQUAL, IT'S ALL WRONG". Parents' experiences of the quality of subjective day care in the area of Peruspalvelukuntayhtymä Kallio		
Instructor Kirsi Herranen-Somero	Pages 64 + 3	
Supervisor Sari Suhonen		
<p>The purpose of this study was to examine the parents' satisfaction with the quality of subjective day care in the area of Kallio which is a federation of municipalities and which provides basic services on the area. Altogether three day care centers from Ylivieska and Nivala took part in the study. The thesis was carried out as part of Lapsen hyvä arki 2-project.</p> <p>The target group was those parents who use the subjective right to day care. The data were collected using a group interview method. The data was collected in January-February 2012. The interviews were conducted as theme interviews.</p> <p>The research result was that the parents are mostly satisfied with the quality of subjective day care, but they find that there is also much to be developed in the service. The parents hoped that the children that are in half-day care would be taken better into account when planning activities, but the parents do not want separate day care groups for those children who use the subjective right to day care. Parents also felt that getting a place in the subjective day care is highly challenging.</p> <p>The study can be used in developing early childhood services. Also, early childhood educators working in day care centers will benefit from the research results.</p>		
Key words High-quality early childhood education, day care, subjective right to day care		

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

SISÄLLYS

1 JOHDANTO.....	1
2 SUOMALAISEN PÄIVÄHOITOJÄRJESTELMÄN PERUSTEITA	3
2.1 Varhaiskasvatuksen valtakunnalliset linjaukset	3
2.2 Varhaiskasvatuksen yhteiskunnalliset tehtävät	6
3 SUBJEKTIIVINEN PÄIVÄHOITO-OIKEUS	8
3.1 Kotihoidosta subjektiiviseen päivähoito-oikeuteen.....	8
3.2 Varhaiskasvatus lapsen oikeutena	9
3.3 Keskustelua subjektiivisen päivähoito-oikeuden rajoittamisesta.....	11
3.4 Subjektiivista päivähoito-oikeutta käytetään vähän	13
4 LAATU VARHAISKASVATUKSESSA	15
4.1 Varhaiskasvatuksen laatutekijöitä	16
4.1.1 Palvelujen riittävyys ja saatavuus.....	17
4.1.2 Puitetekijät	19
4.1.3 Välilliset tekijät	21
4.1.4 Kasvatusprosessiin liittyvät tekijät	23
4.1.5 Vaikuttavuustekijät	27
4.2 Vanhemmat varhaiskasvatuksen laadun arvioijina.....	29
5 RYHMÄN MERKITYS LAADUKKAASSA VARHAISKASVATUKSESSA.....	31
5.1 Lapsiryhmän pysyvyys	31
5.2 Lapsiryhmän koko	32
5.3 Pienryhmätoiminta varhaiskasvatuksessa.....	33
6 TUTKIMUSPROSESSI	35
6.1 Aiheen valinta ja aikataulu	35
6.2 Tutkimuksen tarkoitus ja tutkimuskysymykset	38
6.3 Tutkimusmenetelmät	38
6.4 Ryhmähaastatteluun valmistautuminen ja toteutus.....	40
6.5 Aineiston analysointi	41

7 TUTKIMUSTULOKSET JA JOHTOPÄÄTÖKSET	43
7.1 Laadukkaan päivähoidon kriteerien toteutuminen subjektiivisessa päivähoidossa.....	43
7.2 Integroituminen lapsiryhmään ja osallistuminen päiväkodin toimintaan.....	53
7.3 Subjektiivisen päivähoidon merkitys vanhempien kokemana.....	54
8 POHDINTA.....	56
8.1 Tutkimustulosten pohdintaa	57
8.2 Tutkimuksen luotettavuus	59
8.3 Jatkotutkimusehdotukset	61

LÄHTEET

LIITTEET

1 JOHDANTO

Opinnäytetyömme aiheena on tutkia, millaisena vanhemmat kokevat subjektiivisen päivähoidon laadun Peruspalvelukuntayhtymä Kallion alueella. Subjektiivisella päivähoito-oikeudella tarkoitetaan sitä, että kaikilla lapsilla on ennen oppivelvollisuuden alkamista oikeus varhaiskasvatukseen riippumatta siitä, ovatko vanhemmat töissä vai eivät. Halusimme rajata tutkimuksemme koskemaan niitä vanhempia, jotka käyttävät päivähoitopalvelua ilman opiskelun tai työn tuomaa tarvetta. Käyttäessämme tutkimuksessamme nimitystä *subjektiivisen päivähoito-oikeuden käyttäjät*, tarkoitamme näitä vanhempia.

Peruspalvelukuntayhtymä Kallio (jatkossa Kallio) on sosiaali- ja terveydenhuollon organisaatio, joka on aloittanut toimintansa vuoden 2008 alussa. Kallio tuottaa lain säätämät sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut Ylivieskan ja Nivalan kaupungeille sekä Alavieskan ja Sievin kunnille. Kuntayhtymän tehtävänä on huolehtia myös jäsenkuntien erityissairaanhoidosta ja muista jäsenkuntien antamista tehtävistä. Kallion alueella on noin 32 700 asukasta.

Opinnäytetyömme aihe nousi esille opiskelutovereidemme opinnäytetyön *Perhepalveluohjaaja varhaisen tuen tarjoajana lapsiperheille Peruspalvelukuntayhtymä Kalliossa* pohjalta. Kallion perhepalveluissa on noussut huoli lastensuojeluasiakkuuksien määrän kasvusta. Subjektiivisella päivähoito-oikeudella on ennaltaehkäisevä vaikutus perheiden hyvinvointiin ja vanhempien jaksamiseen. Halusimme selvittää, ovatko vanhemmat tyytyväisiä subjektiiviseen päivähoitoon Kalliossa. Tutkimuksessamme nousi esille, että subjektiivista päivähoito-oikeutta käyttävien perheiden määrä on hyvin pieni. Tähän voi osaltaan olla syynä palvelun heikko saatavuus.

Opinnäytetyössämme etsimme vastauksia kolmeen tutkimuskysymykseen.

1. Miten laadukkaan päivähoidon kriteerit toteutuvat subjektiivisessa päivähoidossa vanhempien kokemana. 2. Miten vanhemmat kokevat osa päivähoidossa olevien lastensa integroitumisen päiväkotiryhmään ja osallistumismahdollisuudet päiväkodin toimintaan. 3. Millaisena vanhemmat kokevat subjektiivisen päivähoidon merkityksen.

Ensimmäinen ja toinen tutkimuskysymys ovat omia tutkimuskysymyksiämme. Kolmas tutkimuskysymyksemme nousi Lapsen hyvä arki 2-hankkeelta. Hanke kuuluu Pohjoisen alueen Kaste – Pakaste 2 – hankekokoaisuuteen. Se koostuu viidestä osahankkeesta Lappi ja SaKaste, Nuppu ja KAMPA (Keski-Pohjanmaa) sekä Lapsen hyvä arki 2 (Pohjois-Pohjanmaa). Lapsen hyvä arki 2-hankkeen tavoitteena on lasten ja perheiden hyvinvoinnin edistäminen, osallisuuden vahvistaminen, syrjäytymisen ehkäiseminen sekä lasten ja perheiden palvelujen laadun ja vaikuttavuuden parantaminen. Hanketta rahoitetaan sosiaali- ja terveysministeriön KASTE-ohjelmasta.

Varhaiskasvatus- ja perhetyöhön suuntautuneina opiskelijoina tämä tutkimus tulee varmasti palvelemaan meitä itseämme työssä tulevaisuudessa sekä uskomme ja toivomme siitä olevan hyötyä myös varhaiskasvatustyön suunnitteluun ja järjestämiseen Kallion alueella.

2 SUOMALAISEN PÄIVÄHOITOJÄRJESTELMÄN PERUSTEITA

Suomessa on oma laki päivähoidosta. Laki lasten päivähoidosta on säädetty vuonna 1973. Laki määrittää muun muassa sen, kuka on oikeutettu päivähoitoon ja missä laajuudessa päivähoitoa on järjestettävä. Lain mukaan päivähoitoa voivat saada lapset, jotka eivät ole vielä oppivelvollisuusikäisiä, ja myös sitä vanhemmat lapset silloin, kun erityiset olosuhteet vaativat sitä. Päivähoitoa on järjestettävä siten, että se tarjoaa hyvän hoitopaikan sinä vuorokaudenaikana kuin on tarve. Lain mukaan varhaiskasvatuksen tavoitteena on tukea vanhempia kasvatustehtävässä sekä edistää lapsen kehitystä yhdessä vanhempien kanssa. Päivähoidon tulee tarjota lapselle turvalliset ja lämpimät ihmissuhteet, monipuolista kehitystä tukevaa toimintaa sekä suotuisa kasvuympäristö. (Laki lasten päivähoidosta 1973/36.)

2.1 Varhaiskasvatuksen valtakunnalliset linjaukset

Ensisijainen vastuu lasten kasvatuksesta on lasten vanhemmilla, mutta yhteiskunnan tehtävänä on tukea vanhempia tässä työssä (Valtioneuvoston periaatepäätös varhaiskasvatuksen valtakunnallisista linjauksista 2002). Suomalaisista varhaiskasvatusta ohjaavat Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet, jonka pohjana ovat valtioneuvoston hyväksymät varhaiskasvatuksen valtakunnalliset linjaukset (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet). Varhaiskasvatuksen valtakunnallisten linjausten tavoitteena on edistää varhaiskasvatuksen sisällön ja laadun kehittämistä koko siinä palvelu- ja tukijärjestelmässä, joka on luotu lasten ja perheiden tueksi ennen lasten oppivelvollisuuden alkamista. Linjauksissa painotetaan erityisesti vaikuttamista varhaiskasvatuksen laatuun, vanhempien ja henkilöstön kasvatuskumppanuutta sekä las-

ten neuvolan, päivähoidon, esiopetuksen ja perusopetuksen yhteistyötä. (Valtioneuvoston periaatepäätös varhaiskasvatuksen valtakunnallisista linjauksista 2002.)

Suomalainen varhaiskasvatus perustuu Yhdistyneiden Kansakuntien (YK) Lapsen oikeuksien sopimukseen, perusoikeussäännöksiin, sekä muuhun kansalliseen lainsäädäntöön. Lasten päivähoitoa pidetään peruspalveluna, jonka järjestäminen on kunnan velvollisuus ja yhteiskunnan tehtävänä on taata laadullisesti hyvän päivähoidon saatavuus siten, että kaikilla lapsilla on mahdollisuus osallistua palveluihin. Päivähoito on siis lapsen oikeus osallistua varhaiskasvatukseen, mutta samalla se myös mahdollistaa vanhempien työssäkäynnin ja opiskelun. (Valtioneuvoston periaatepäätös varhaiskasvatuksen valtakunnallisista linjauksista 2002.)

Varhaiskasvatuksen tavoitteena on edistää lapsen kasvua, kehitystä ja oppimista. Laadukkaan varhaiskasvatuksen yksi tärkeimmistä tehtävistä on tasoittaa lasten elinolosuhteista seuraavia eroja ja tarjota siten kaikille lapsille yhtäläiset mahdollisuudet kehittyä omien edellytystensä mukaisesti. Varhaiskasvatuksen valtakunnallisiin linjauksiin on kirjattu perusteita varhaiskasvatukselle lasten, vanhempien ja henkilökunnan näkökulmasta. Niiden mukaan jokaisella lapsella on oikeus turvattuun elinympäristöön, hoitoon, huolenpitoon, kasvuun ja oppimiseen taustoistaan ja asuinpaikastaan riippumatta. Varhaiskasvatuksessa lapsi saa tarvitsemaansa erityistä hoitoa, kasvatusta ja opetusta ja kaikilla lapsilla on oikeus tulla hyväksytyksi. Lapsen omat näkemykset otetaan varhaiskasvatuksessa huomioon lapsen iän ja kehitystason mukaisesti. Lapsella on oikeus omaan äidinkieleensä, jota tuetaan varhaiskasvatuksessa. Leikki on lapsen keskeinen toimintamuoto, johon varhaiskasvatus tarjoaa mahdollisuuksia monipuolisesti. (Valtioneuvoston periaatepäätös varhaiskasvatuksen valtakunnallisista linjauksista 2002.)

Kiintymyssuhteiden kehittyminen on ihmisenä kasvamisen lähtökohta sekä perusta hyvälle kasvulle ja oppimiselle. Siksi varhaiskasvatukseen tulee mahdollistaa lapselle turvallisten kiintymyssuhteiden kehittyminen. Näiden lisäksi varhaiskasvatusympäristön tulee olla fyysisiltä, psyykkisiltä, tiedollisilta ja sosiaalisilta ominaisuuksiltaan varhaiskasvatukselle soveltuva. (Valtioneuvoston periaatepäätös varhaiskasvatuksen valtakunnallisista linjauksista 2002.)

Koska vanhemmilla on ensisijainen vastuu ja oikeus lastensa kasvatuksesta, on heidät otettava huomioon myös varhaiskasvatuspalveluiden suunnittelussa ja toteuttamisessa. Kasvatuskumppanuus, vuorovaikutus ja yhteistyö ovat olennainen osa hyvää varhaiskasvatusta. Vanhempien pitää olla tietoisia yhteiskunnan järjestämistä varhaiskasvatuspalveluista sekä niiden erilaisista kasvatuksellisista, opetuksellisista ja hoidollisista tehtävistä ja heillä on oikeus valita lapsensa varhaiskasvatuksen toimintaympäristöt. Vanhemmat ja varhaiskasvatuksen henkilöstö toimivat kumppaneina lapsen kasvun, kehittymisen ja oppimisen tukemisessa. (Valtioneuvoston periaatepäätös varhaiskasvatuksen valtakunnallisista linjauksista 2002.)

Kasvatuskumppanuus on lasta kannatteleva tekijä varhaiskasvatuksessa. Sillä tarkoitetaan vanhempien ja päivähoidon henkilöstön tietoista sitoutumista toimimaan lapsen parhaaksi kasvun, kehityksen ja oppimisen tueksi. Tasavertainen yhteistyö vanhempien ja varhaiskasvatuksen ammattilaisten kesken luo edellytykset lapsen hyvinvoinnin turvaamiselle. (THL 2012.) Kasvatuskumppanuutta toteutetaan prosessina yhdessä vanhempien ja päivähoidon henkilökunnan kanssa lapsen parhaaksi. Tällä luodaan vanhempien luottamusta päivähoitoon, mitä vahvistetaan päivittäisillä kohtaamisilla ja keskusteluilla lapsen päivästä päivähoidossa. Jaettu kasvatusvastuu on sekä perheille että varhaiskasvattajille tärkeää. Parhaimmillaan kasvatuskump-

panuus on kasvatustehtävissä rinnalla olemista ja aitoa yhdessä jakamista. Vanhempien tulisi uskaltaa jakaa ajatuksensa, toiveensa, odotuksensa ja pelkonsa kasvatustehtävään liittyen ja tämä vaatii varhaiskasvattajalta ennen kaikkea aikaa keskusteluille sekä tahtoa ja ymmärrystä perhettä kohtaan. (Kaskela & Kronqvist 2008, 22-24.)

2.2 Varhaiskasvatuksen yhteiskunnalliset tehtävät

Varhaiskasvatuksen tarpeellisuus voidaan nähdä myös yhteiskunnallisesti useista eri näkökulmista. Jo edellä mainittujen lapsi- ja perhepoliittisten tehtävien lisäksi varhaiskasvatuksella on työvoimapolitiittinen tehtävä, joka mahdollistaa vanhempien työssäkäynnin, koulutuspolitiittinen tehtävä, joka mahdollistaa lapsen oikeuden oppimiseen sekä tasa-arvopolitiittinen tehtävä jonka vuoksi myös naisilla on mahdollisuus käydä työssä, vaikka lapset ovatkin pieniä. Lisäksi varhaiskasvatus voi toimia avohuollon tukitoimena, jolloin se toteuttaa sosiaalipoliittista tehtävää. Varhaiskasvatus edistää myös lapsen ja perheen henkilökohtaista hyvinvointia, vahvistaa toiset huomioon ottavia käyttäytymismuotoja ja toimintatapoja sekä auttaa asteittain lisäämään itsenäisyyttä. (Herranen-Somero, K. 2009.)

Varhaiskasvatuksen dosentti ja lastentarhanopettaja Marjatta Kallialan (2012) mukaan suomalaisessa päivähoitojärjestelmässä on havaittavissa niin sanottu säilytys-funktio, vaikka sitä ei suoranaisesti missään säädöksissä sanotakaan. Kun päivähoitojärjestelmää alettiin Suomessa 1970-luvulla rakentaa, työvoimapolitiittinen tehtävä ja etenkin naisten työssäkäynnin turvaaminen oli se asia, jonka vuoksi lasten päivähoito oli perusteltua. Tästä näkökulmasta katsottuna Kallialan mielestä päivähoitojärjestelmä on luotu vastaamaan vanhempien tarpeisiin lasten tarpeiden sijaan. Tästä johtuen varhaiskasvatuksen

laatu ei välttämättä ole aina sitä, mitä sen pitäisi olla tukeakseen lapsen kasvua, kehitystä ja oppimista.

Vuonna 1973 säädettyä päivähoitolakia ollaan muuttamassa varhaiskasvatuslaiksi. Päivähoitolaki ei ole enää looginen kokonaisuus, jossa lapsen kokonaisvaltainen kasvatus ja hoito olisivat tasapainossa, koska sitä on paikattu moneen kertaan (Komi 2012, 16.) Lastentarhanopettajaliiton puheenjohtaja Anne Liimola on sitä mieltä, että varhaiskasvatuksen järjestämiseen tarvitaan tiukennettua normiohjausta valtakunnan tasolta, jotta voidaan taata tasarvoiset varhaiskasvatuspalvelut. Hän on sitä mieltä, että kiireellisimpänä tulee puuttua ryhmäkokoihin (Liimola 2012, 5). Opetusalan ammattijärjestön, OAJ:n, erityisasiantuntija Ritva Semin mukaan uutta varhaiskasvatuslakia valmisteltaessa ei kannata lähteä uudistamaan vanhaa päivähoitolakia, vaan määritellä, mitä on varhaiskasvatus, mitä tavoitteita sille asetetaan ja mitkä ovat lapsen oikeudet. Varhaiskasvatuslakia päästään työstämään todennäköisesti jo kevään 2012 aikana (Komi 2012, 15–16).

3 SUBJEKTIIVINEN PÄIVÄHOITO-OIKEUS

Subjektiiivisella päivähoito-oikeudella tarkoitetaan sitä, että kaikilla alle 6-vuotiailla lapsilla on oikeus päivähoitoon, riippumatta siitä ovatko vanhemmat töissä vai kotona. Lain mukaan kunta on velvollinen järjestämään päivähoitoa kaikille varhaiskasvatusikäisille lapsille ennen oppivelvollisuuden alkamista. Subjektiiivinen päivähoito-oikeus antaa perheille mahdollisuuden lapsen päivähoitoon äitiys-, isyys- ja vanhempainrahakauden päätyttyä taikka vanhempainrahakauden päätyttyä välittömästi pidetyn isyysrahakauden päättymisen jälkeen. (Laki lasten päivähoitosta 1973/36.) Subjektiiivinen päivähoito-oikeus on harvinainen jopa kansainvälisellä tasolla, sillä muissa maissa tällaista oikeutta ei ole (Background report prepared for the OECD Thematic Review of Early Childhood Education and Care Policy 2000, 53).

3.1 Kotihoidosta subjektiiiviseen päivähoito-oikeuteen

Päivähoidon järjestämisestä on keskusteltu jo yli 100 vuotta. Päivähoidon tarve tuli ajankohtaiseksi, kun naiset siirtyivät työelämään. Ennen vuotta 1960 perheen ja ansiotyön yhdistämisen keinot olivat vähäiset. Lastenhoito järjestettiin sukulaisten, naapureiden ja lapsenpiikojen avulla. Päivähoitoa järjestettiin ensin köyhäinlaitolain piirissä ja vuoden 1936 jälkeen lastensuojelulain piirissä. (Heino, Kekkonen & Känkänen 2005, 97.)

1960-luvulla tasa-arvoliike otti asialistalleen päivähoidon järjestämisen. Sen seurauksena vuonna 1973 säädettiin Laki lasten päivähoitosta, mutta subjektiiivisestä päivähoito-oikeudesta on säädetty vasta vuonna 1996. Vuodesta

1973 kunnilla on ollut velvollisuus järjestää päivähoitoa ja vuodesta 1996 päivähoitoa on pitänyt järjestää kaikille lapsille. (Heino ym. 2005, 97–98.)

Subjekttiivista päivähoito-oikeutta koskevan lain voimaan tuloa siirrettiin useampaan kertaan (Heino ym. 2005, 100). Vuoden 1990 alusta saakka alle kolmivuotiaiden lasten vanhemmat tai muu huoltaja ovat saaneet lapsen hoidon järjestämisen avuksi kotihoidontukea. Kotihoidontuen rinnalla alle kolmivuotiaiden lasten hoitoa subventoitiin valtion varoilla. Tätä suunnitelmaa muutettiin vuonna 1991 siten, että subjektiivinen päivähoito-oikeus laajeni vuonna 1993 koskemaan kaikkia alle nelivuotiaita lapsia ja vuonna 1995 kaikkia alle kouluikäisiä lapsia. Vuonna 1994 voimaantuloajankohdan siirtämisestä oli käyty poliittista keskustelua, ja tämä sai vanhemmat ja järjestöt puhumaan suunnitellun laajentumisen ajankohdan puolesta. Tämän vaikuttamistyön ansiosta subjektiivisen päivähoito-oikeuden laajentumisen ajankohdaksi tuli 1.1.1996. (Välimäki 1999, 153.) Vaikka 1990-luvun taloudellinen lama pysäytti päivähoitojärjestelysuunnitelman, siitä huolimatta subjektiivisen päivähoito-oikeuden laajentuminen toteutui. (Välimäki 1999, 218.)

3.2 Varhaiskasvatus lapsen oikeutena

Subjekttiivinen päivähoito-oikeus on lapsen oikeus varhaiskasvatukseen. Subjekttiivisella päivähoidolla mahdollistetaan lasten ja perheiden tasa-arvo päivähoidossa. Entinen peruspalveluministeri Liisa Hyssälä on ottanut kantaa subjektiivisen päivähoito-oikeuden puolesta. Hyssälä on sanonut, että varhaiskasvatuksella edistetään lapsen tervettä kasvua, kehitystä ja oppimista. Hyssälän mukaan kaikille lapsille tarkoitetut päivähoitopalvelut turvaavat lasten välisen tasa-arvon riippumatta siitä, millainen on perheen taloudellinen asema ja mikä on perheen asuinpaikka. (Myyrä 2007.)

Subjektiiivisesta päivähoito-oikeudesta puhuttaessa täytyy muistaa, että päivähoiton tulee olla laadukasta. Laadukkaalla päivähoitolla saadaan monenlaisia sosiaalisia, taloudellisia ja koulutukseen liittyviä etuja. (Komission tiedonanto 17.2.2011.) Lastentarhanopettajaliiton entinen puheenjohtaja Soile Oleanderin mukaan subjektiivisen päivähoito-oikeuden lisäksi on huolehdittava siitä, että palvelut ovat laadukkaita ja tarjolla on monipuolisia palveluja. Palvelua pitää olla myös riittävästi tarjolla ja palvelut lähellä. (Myyrä 2007.) Sosiaali- ja terveysministeriön vuonna 2004 tekemän selvityksen *Selvitys kotona olevien vanhempien lasten päivähoitotilanteesta* mukaan osapäivähoitoa järjestetään, mutta kaikissa kunnissa se ei ole riittävä (STM-muistio 2004/16, 5).

Päivähoito tarjoaa alle kouluikäisille lapsille mahdollisuuden sosiaalisuuden kehittämiseen ja virikkeellisyteen. Vanhemmat ovat kokeneet, että päivähoito tukee lapsen ryhmätaitojen kehittymistä, ja lapsi oppii toimimaan toisten lasten kanssa. Vanhempien mukaan päiväkodilla on myös suuri merkitys kodin rinnalla siinä, että lapset oppivat noudattamaan sääntöjä. (Alasuutari 2003, 70–72.) Vanhemmat kokevat, että päiväkodissa lapsen tiedolliset, motoriset ja ilmaisulliset taidot kehittyvät, ja lapsen kehitys saa virikkeitä. Vanhemmat korostavat aikuisen ohjaavaa roolia ja pitävät hyvänä, että päiväkodissa toiminta on osittain aikuisen suunnittelemaa ja ohjaamaa sekä sitä, että toiminta on kasvatustavoitteisiin perustuvaa. Vanhemmat pitävät päiväkodin tarjoamia virikkeistä toimintoja lapsen myönteiselle kehitykselle tarpeelliseksi, ja jotkut vanhemmat miettivät, pystyisivätkö tarjoamaan kotona riittävästi virikkeitä lapsen kehittymisen tukemiseksi. (Alasuutari 2003, 76–78.)

3.3 Keskustelua subjektiivisen päivähoito-oikeuden rajoittamisesta

Subjektiivisen päivähoito-oikeuden säädöksen myötä ajateltiin, että päästään eroon lapsen hoidon järjestämisen epävarmuudesta ja satunnaisuudesta. Näin ei kuitenkaan käynyt, sillä 2000-luvun alussa alkoi keskustelu subjektiivisen päivähoito-oikeuden rajoittamisesta. (Heino ym. 2005, 99–100.) Muun muassa vuonna 2004 valtiovarainministeriön valtiosihteeri on esittänyt subjektiivisen päivähoito-oikeuden rajoittamista. Tämän esityksen jälkeen sosiaali- ja terveysministeriö selvitti asiaa kuntakyselyllä. Tulokseksi saatiin, että vain 10 prosentilla päivähoidossa olevilla lapsilla vanhempi on kotona. Näillä vanhemmilla oli erilaisia syitä olla kotona. Syitä olivat muun muassa perhevapaa, työttömyys ja maahanmuuttajatausta. Työttöminä olevien vanhempien tuli olla työmarkkinoiden käytettävissä lyhyellä varoitusaikalla, ja subjektiivinen päivähoito-oikeus takaa lapselle hoidon, jos vanhempi saa töitä. Maahanmuuttajaperheissä kielen opiskelu oli erityisperusteena päivähoidolle. Joissakin näistä perheistä oli myös joitakin sosiaalisia ongelmia. (Heino ym. 2005, 102–103.)

Kevään 2012 aikana eduskunnassa on käyty keskustelua myös kotihoidontuen rajoittamisesta. Kotihoidontuki on hyväksytty vuonna 1986 alle kolmivuotiaille lapsille vanhempainrahakauden jälkeen. Hallitus esitti kotihoidontuen rajoittamista siten, että se koskisi alle kaksivuotiaita lapsia, kun se nykyisin koskee alle kolmivuotiaita lapsia. (Maaseudun tulevaisuus 21.3.2012.) Hallitus ei ole suunnitellut kotihoidontuen euromäärän leikkaamista, vaan rajoittaminen koskisi tuen maksukauden lyhentämistä (Piia Elonen 2012). Helsingin Sanomat kirjoittaa, että kotihoidontuen rajoittamisella haetaan säästöjä, mutta myös ajatellaan työvoimapolitiikkaa ja työurien pituuksia. Kotihoidontuen rajoittaminen patistaisi naisia työelämään nykyistä aiemmin. (Hel-

singin Sanomat 3.4.2012.) Asiaa käsiteltiin kehitysriihessä maaliskuun 2012 lopulla, ja kotihoidontuki säilyi ennallaan (Päivi Räsänen 2012).

Subjekttiivisen päivähoito-oikeuden uudelleen määrittämistä kannattavat ihmiset ehdottavat, että oikeus kohdennettaisiin kotona olevien vanhempien lasten osalta osapäivähoitoon. Kokopäivähoitoa tarjottaisiin vain silloin, jos lapsen kehitys jostakin erityisyydestä hyötyy siitä. Päivähoito-oikeuden rajoittamista on ehdotettu toteutettavaksi myös siten, että siihen vaikuttaisi lapsen ikä. Sen mukaan yli kolmen vuoden ikäiset lapset voisivat saada osapäivähoitoa, ja nuoremmille lapsille tarjottaisiin leikkikerhotoimintaa. (STM-muistio 2004,16.)

Kunnat, joissa subjekttiivista päivähoito-oikeutta käytetään prosentuaalisesti paljon, eivät kannata päivähoito-oikeuden uudelleen määrittämistä (STM-muistio 2004,6). Pienten lasten vanhemmista yli 70 % on vahvasti sitä mieltä, että subjekttiivinen päivähoito-oikeus on säilytettävä kaikilla perheillä. Subjekttiivinen päivähoito-oikeus edistää lasten ja perheiden tasa-arvoa. (Heino ym. 2005, 103–105.) Subjekttiivisen päivähoito-oikeuden rajoittamisessa on vaarana, että se kohdistuu kaikkein heikoimmilla oleviin lapsiin ja perheisiin ja näin ollen se lisää eriarvoisuuskehitystä (Myyrä 2007). Jos subjekttiivinen päivähoito-oikeus rajoitettaisiin kohdentumaan ainoastaan lastensuojelun avohuollon tukitoimeen tai lapsen kehityksen viivästymiseen, perheet eivät ole samanarvoisia. Siinä on myös vaarana lasten ja perheiden leimaantuvuus. (Heino ym. 2005, 103–105.)

3.4 Subjektiiivista päivähoito-oikeutta käytetään vähän

Subjektiiivisen päivähoito-oikeuden käyttäminen on vanhempien valinta. Subjektiiivista oikeutta käytetään Suomessa hyvin vähän. Suomessa vain yksi neljäsosa alle kaksivuotiaista lapsista on päivähoidossa ja kaksivuotiaista lapsista puolet. Minna Salmi uskoo, että niin kauan kuin kunnat säästävät päivähoitopalveluissa ja tarjolla on entistä vähemmän perhepäivähoitoa, päivähoitopalveluiden laatu voi vaikuttaa siihen, haluavatko vanhemmat lapsensa päivähoitoon. (Heino ym. 2005, 107.)

Euroopan komission tiedonannon *Varhaiskasvatuksella parhaat mahdolliset lähtökohdat lasten tulevaisuudelle* mukaan Suomessa käytetään Euroopan Unionin (EU) alueella kolmanneksi vähiten päivähoitopalvelua. Suomea vähemmän päivähoitopalvelua käytetään Kreikassa ja Puolassa ja eniten sitä käytetään Ranskassa, jossa osallistumisaste on 100 %. Barcelonan Eurooppa-neuvostossa asetettiin tavoitteeksi lastenhoitojärjestelmän paikkamäärien lisääminen siten, että vähintään 90 % 3-6-vuotiaille ja vähintään 33 % alle 3-vuotiaille lapsille olisi tarjolla hoitopaikka vuoteen 2010 mennessä. Tavoitteiden saavuttaminen on edennyt epätasaisesti ja monet maat ovat vielä kaukana tavoitteesta. Opetusministerit ovat tiukentaneet tavoitteita vuonna 2009 siten, että vuoteen 2020 mennessä olisi tarjota hoitopaikka 95 % 4-6-vuotiaille lapsille. (Komission tiedonanto 17.2.2011.)

Subjektiiivisen päivähoito-oikeuden vähäiseen käyttämiseen voi päivähoitopalvelun laadun lisäksi vaikuttaa se, että vanhemmat haluavat pitää perhevapaan monen vuoden työnteon jälkeen. Nuoremman sisaruksen syntymisen jälkeen vanhemmat haluavat vanhemman sisaruksen pois päivähoidosta perhevapaiden ajaksi. Jotkut vanhemmat ovat yrittäneet saada lasta pitkään ja haluavat olla siksi kotona lapsensa kanssa mahdollisimman pitkään. Päi-

vähoitopalvelun käyttämiseen voi vaikuttaa myös vanhempien käsitys lapsen edusta. (Heino ym. 2005, 107.) Jotkut vanhemmat uskovat esimerkiksi, että päivähoidossa ei pystytä huomioimaan lasta yksilöllisesti, vaan kaikki lapset laitetaan samaan muottiin. Nämä vanhemmat ovat, lapsen yksilöllisyyden vuoksi sitä mieltä, että kotihoito on parempi kuin päivähoito. (Alasuutari 2003, 84-85.)

4 LAATU VARHAISKASVATUKSESSA

Määriteltäessä varhaiskasvatuksen laatua on tärkeää, että sitä tarkastellaan useista eri näkökulmista laajamittaisesti. Eri tutkimusten ja jo olemassa olevan teorian kautta rakentuu yhdenlainen käsitys siitä, millaista varhaiskasvatuksen tulisi olla, jotta lapsen kasvu, kehitys ja oppiminen tapahtuisi parhaalla mahdollisella tavalla. Myös päivähoitojärjestelmämme, joka on muotoutunut aikojen saatossa tietynlaiseksi ja jota ohjaa tietyt lait ja asetukset, on yksi keskeisimmistä näkökulmista varhaiskasvatuksen laadun määrittelyssä. Tällä tavoin yhteiskunta asettaa velvoitteita varhaiskasvatuksen laadulle eli millaista laadun tulee minimissään olla varhaiskasvatuksessa. (Hujala, Parrila, Lindberg, Nivala, Tauriainen & Vartiainen 1999, 54–56.)

Euroopan komission tiedonannossa *Varhaiskasvatuksella parhaat mahdolliset lähtökohdat lasten tulevaisuudelle* on perusteluja laadukkaan päivähoiton järjestämiselle. Tiedonannossa kirjoitetaan, että EU:n tulevaisuus rakentuu älykkään, kestävän ja osallistavan kasvun pohjalle. Ihmisen koko eliniän kestävälle oppimiselle luodaan perustat varhaiskasvatuksessa. Varhaiskasvatuksen myötä luodaan perusta myös yhteiskuntaan integroitumiselle, henkilökohtaiselle kehitykselle ja myöhemmin työllistettävyydelle. Varhaiskasvatus on perheiden tukena kasvatustehtävässä ja se täydentää perheen peruskasvatustyötä.

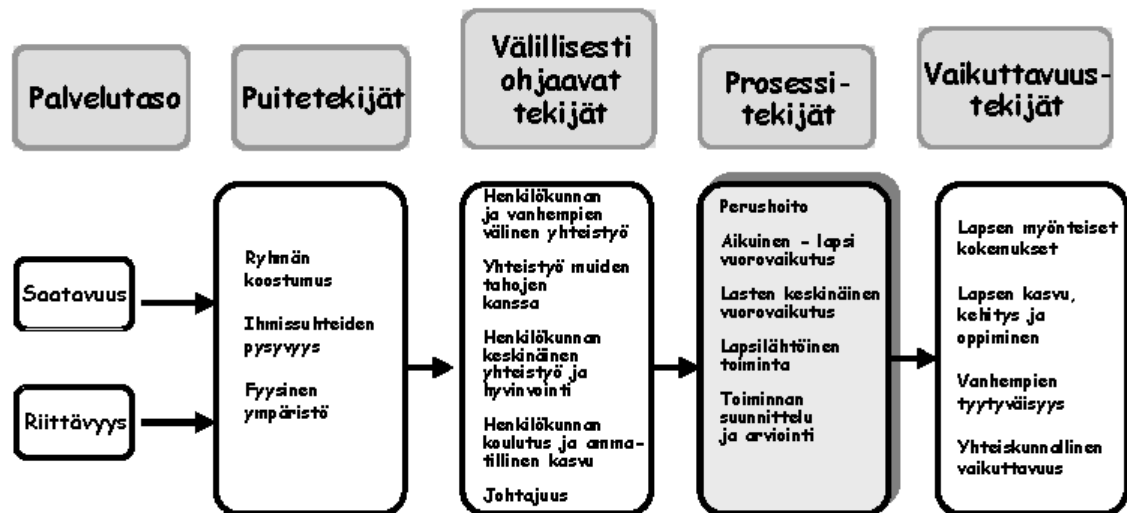
Laadukas varhaiskasvatus vaikuttaa lasten ja nuorten elämään, kokonaisvaltaiseen hyvinvointiin ja sen myötä oppimiseen ja kehittymiseen. Korkealaatuisella päivähoitolla on todettu olevan vaikutuksia mm. lapsen kognitiivisten ja kielellisten taitojen kehittymiselle sekä myönteiseen sosioemotionaaliseen kehitykseen. Sen sijaan ongelmakäyttäytyminen ja vaikeudet sosiaalis-

sa taidoissa myöhemmin kouluikässä ovat seurausta mm. hoitosuhteissa tapahtuvista useista muutoksista, jota ei pitäisi tapahtua laadukkaassa varhaiskasvatuksessa. (Stakes, raportteja 22/2008,11-14.)

Keskeisimpiä mittareita laadun arvioinnissa ovat vanhempien, kasvattajien ja lasten näkökulmat. Nämä kaikki kolme näkökulmaa täydentävät toistensa näkemyksiä laatua arvioitaessa. Laadun määrittelyssä keskeisimpiä asioita ovat kasvuympäristön piirteet ja lasten omat kokemukset. Kasvuympäristön piirteisiin voidaan sisällyttää mm. lapsen ja aikuisen välinen suhde, fyysinen ympäristö kuten ryhmän koko tai hoitajien pysyvyys. Lasten omat kokemukset hoitopäivistä, suhteesta aikuisiin ja lasten keskinäisistä vuorovaikutuksista heijastavat vahvasti varhaiskasvatuspalvelujen laatua. (Stakes, raportteja 22/2008,11)

4.1 Varhaiskasvatuksen laatutekijöitä

Tässä opinnäytetyössämme käytämme Eeva Hujala-Huttusen (myöh. Hujala) vuonna 1995 rakentamaa mallia varhaiskasvatuksen laatutekijöistä. Tämän mallin mukaan päivähoiton laatua säätelevät *puitetekijät*, jotka ovat reunaehtoja laadukkaan päivähoiton toteuttamisessa, *välilliset tekijät* jotka säätelevät toiminnan laatua sekä *prosessitekijät* ja *vaikuttavuustekijät*.

Kuvio 1. Päivähoidon laadunarviointimalli (Hujala ym. 1999)

Näille kaikille laatutekijöille on asetettu laatuvaatimukset, jotka perustuvat lainsäädäntöön ja ovat perusedellytyksiä päivähoitotoiminnalle sekä laatuavoitteet, jotka osoittavat sen, mitä kasvatuksella tavoitellaan päivähoitossa.

4.1.1 Palvelujen riittävyys ja saatavuus

Palvelujen saatavuudella tarkoitetaan ihmisten realistisia mahdollisuuksia saada palveluja. Kynnys hakeutua palvelujen piiriin tulisi tällöin olla mahdollisimman matala eikä palvelujen käyttöä saa estää esimerkiksi leimautumisen pelko. Muita kriteerejä ovat palvelun uskottavuus, luotettavuus ja käytön helppous. Varhaiskasvatuspalvelujen saatavuudesta puhuttaessa mitarina voidaan käyttää myös palvelun saannin nopeutta sekä mahdollisimman tasapuolista toteutumista erityisesti subjektiivisessa päivähoito-oikeudessa. Palvelun riittävyttä mitoitetaan kysynnän ja tarjonnan suhteella. Oleellisia kysymyksiä ovat, saavatko kaikki tarvitsijat palvelua, joutuuko

palvelua odottamaan ja joudutaanko osalta tarvitsijoista jopa epäämään palvelun saanti kokonaan. (Hujala ym. 1999, 80–81.)

Varhaiskasvatuspalvelujen riittävydessä ja saatavuudessa on tärkeää korostaa käsitteiden laadullisia ja sisällöllisiä merkityksiä. Kun päivähoidon riittävyyttä ja saatavuutta peilataan suomalaisen päivähoitojärjestelmän keskeiseen tunnuspiirteeseen eli subjektiiviseen päivähoito-oikeuteen, tulisi Suomen kunnissa olla lasten päivähoitopaikkoja riittävästi saatavilla. Sisällöllisesti palvelun saatavuus merkitsisi tällöin sitä, että perheet voisivat valita juuri heille sopivan päivähoito-muodon ja että palvelu olisi laadultaan hyvää. (Hujala ym. 1999, 83.)

Palvelujen riittävyyden ja saatavuuden laatuvaatimuksina ovat Hujalan (1999) mukaan muun muassa kunnan velvollisuus järjestää päivähoitopaikka päivähoitoasetuksen mukaisesti kaikille tämän oikeuden piiriin kuuluville lapsille, päivähoiton saatavuus siinä laajuudessaan ja sellaisin toimintamuodoin kuin kunnassa esiintyvä tarve edellyttää, hoidon järjestäminen mahdollisuuksien mukaan lapsen vanhempien tai holhoojan toivomassa muodossa, päiväkodin aukioloaikojen ja toiminnan vastaaminen paikallisiin tarpeisiin ja päivähoiton järjestäminen kunnassa niin, että lasten hoidon ja kasvatuksen tarve turvataan eri ikäryhmissä tasapuolisesti ja paikallisten olojen edellyttämällä tavalla. Laatutavoitteita puolestaan ovat asiakkaan mahdollisuus selkeään tiedonsaantiin erilaisista vaihtoehtoisista päivähoitopalveluista, niiden toiminnasta ja niihin hakemisesta, perheen mahdollisuus valita lapselleen sopiva päivähoitopalvelu sekä päivähoitopaikan järjestäminen haetusta ajankohdasta lukien. (Hujala ym. 1999, 84-85.)

4.1.2 Puitetekijät

Päivähoidon laatua sääteleviin puitetekijöihin luetaan kuuluvaksi ryhmän koostumus, ihmissuhteiden pysyvyys ja fyysinen ympäristö. **Ryhmän koostumus** sisältää ryhmäkoon, ryhmän rakenteen sekä henkilökunnan ja lasten välisen suhdeluvun. Useissa tutkimuksissa, niin kansainvälisesti kuin Suomessaakin, ryhmäkoolla ja aikuisten ja lasten välisellä suhdeluvulla on todettu olevan keskeinen merkitys varhaiskasvatuksen laadun määrittäjinä. Ryhmän koostumukseen liittyviin laatuvaatimuksiin onkin kirjattu, että suhdeluvun henkilökunnan ja lasten välillä sekä ryhmäkoon tulisi olla laissa määritellyn mukaisia. Laatuvaatitteiksi puolestaan on asetettu mm. lasten ikärakenteen, lasten yksilöllisyyden, fyysisten tilojen, fyysisen läheisyyden, perushoidon sekä lapsille tutun henkilökunnan riittävän määrän huomioiminen ryhmän koostumusta suunniteltaessa. (Hujala ym. 1999, 86–93.)

Vaikka suhdeluvut toteutuvat päivähoitossa lain mukaisesti, iso lapsiryhmä ei ole lapsen kannalta hyvä asia. Mitä enemmän lapsia ja aikuisia on ryhmässä, sitä enemmän lapsen pitää ottaa kontakteja eri ihmisiin. Omahoitajajärjestelmällä voidaan vähentää lasten stressiä päivähoitossa ja vähentää lasten kontaktien määrää. Omahoitajajärjestelmä tarkoittaa sitä, että ryhmän lapset jaetaan varhaiskasvattajien kesken siten, että alle kolmivuotiaita lapsia on neljä ja yli kolmevuotiaita lapsia seitsemän yhtä varhaiskasvattajaa kohden. Omahoitajan on helpompi huomioida esimerkiksi neljää lasta kuin kahtatoista lasta. Myös vanhemmille omahoitajajärjestelmä luo turvallisuuden tunnetta. Vanhempien on helpompi ottaa yhteyttä ja keskustella yhden varhaiskasvattajan kanssa kuin koko työyhteisön varhaiskasvattajien kanssa. Omahoitajajärjestelmää voidaan käyttää myös pienryhmätoiminnan muodossa. (Kalliala 2012, 157–162.) Pienryhmätoiminnasta on lisää *Ryhmän merkitys laadukkaassa varhaiskasvatuksessa* -osiossa.

Ihmissuhteiden pysyvyyden takaamiseksi laatuvaatimuksena on, että päivähoito tarjoaa omalta osaltaan lapselle jatkuvat, turvalliset ja lämpimät ihmissuhteet. Pysyvä hoitosuhde lapsen ja aikuisen välillä antaa perustan hyvälle vuorovaikutukselle ja sitä kautta rakentuvalle kiintymyssuhteelle. Kun hoitosuhde on pysyvä, aikuinen oppii ymmärtämään paremmin lapsen kommunikaatiota ja omaperäisiä ilmauksia, jolloin reagointi lapsen tarpeisiin on aiempaa herkempää ja asianmukaisempaa. Tutkimuksissa lasten on todettu myös ottavan kaksinkertaisesti enemmän kontakteja pysyviin aikuisiin kuin väliaikaisiin työntekijöihin. Ihmissuhteiden pysyvyys näkyy lisäksi turvallisempana kiintymyssuhteena, korkeatasoisempana leikkinä sekä kehittyneempinä kielellisinä taitoina. Laatuvaatitukseksi onkin asetettu muun muassa henkilökunnan työvuorojen organisointi siten, että henkilöstön vaihtuvuus ryhmässä olisi mahdollisimman pieni ja että lapsella olisi mahdollisuus palata samaan ryhmään hoitosuhteen välillä katketessa tai vastaavasti jatkaa samassa ryhmässä esimerkiksi siirryttäessä kokopäivähoidosta osapäivähoidon. (Hujala ym. 1999, 94-95.)

Fyysiseen ympäristöön luetaan kuuluvaksi päivähoitoyksikön sisä- ja ulkotilat sekä välineet ja materiaalit. Eräässä tutkimuksessa vanhemmat nostivat yhdeksi tärkeimmäksi laatuvaatitukseksi turvallisen hoitoympäristön ja tilat. Laadukkaan päivähoiton kannalta onkin tärkeää kiinnittää huomiota turvalliseen ja terveelliseen ympäristön suunnitteluun ja rakentamiseen sekä sisällä että ulkona, joita korostetaan myös fyysisen ympäristön laatuvaatimuksissa. Hyvä ympäristö on monipuolinen, valinnanmahdollisuuksia tarjoava sekä riittävään liikuntaan mahdollistava ympäristö, jossa korostuvat ekologisuus ja elämykselliset ominaisuudet. Vaarallisessa ympäristössä kasvattajien on todettu keskittyvän kaiken aikaa lasten toiminnan kontrollointiin eivätkä siten ole kykeneviä rikastuttamaan lasten toimintaa ja tarjoamaan heille uusia kokemuksia. Rajoittava ja kontrolloiva käytös hoitajalta estää yhden lap-

selle ominaisen tavan toimia, tutkivan käyttäytymisen. Laatutavoitteiden mukaisesti fyysisen ympäristön tulisi mahdollistaa sekä liikkuva että hiljainen työskentely yksin, pienryhmissä tai isoissa ryhmissä, lapsen valinnan mukaan. Tilat pitäisi olla myös muunneltavissa lapsiryhmän mukaan, jotta toiminnot olisivat mielekkäitä ja ympäristön tulisi tukea lasten omaehtoista, luovaa leikkiä ja antaa mahdollisuus aktiiviseen tutkimiseen. (Hujala ym. 1999, 96-98.)

4.1.3 Välilliset tekijät

Varhaiskasvatuksen laatua voidaan mitata myös välillisesti ohjautuvilla tekijöillä, joita Hujalan (1999) mukaan ovat henkilökunnan ja vanhempien välinen yhteistyö, yhteistyö muiden tahojen kanssa, henkilökunnan keskinäinen yhteistyö ja hyvinvointi, henkilökunnan koulutus ja ammatillinen kasvu sekä johtajuus. Tässä opinnäytetyössämme kiinnitimme erityistä huomiota henkilökunnan ja vanhempien väliseen yhteistyöhön subjektiivisen päivähoiton laatua tutkiessamme.

Yhtenä selittäväenä tekijänä laadukkaalle päivähoitolle on tutkimuksissa todettu olevan **kodin ja päivähoiton välinen yhteistyö**. Vanhempien kanssa tehtävän yhteistyön onkin huomattu vaikuttavan positiivisesti suoraan päivähoiton laatuun. Yhteistyöllä vanhempien kanssa voidaan nähdä olevan ainakin kaksi tärkeää tehtävää. Sillä turvataan kasvatuksellinen jatkuvuus kodin ja päivähoiton välillä edesauttaen siten lapsen kasvua, kehitystä ja oppimista sekä lisätään vanhempien kasvatustietoisuutta ja tuetaan heitä kasvatuskysymyksissä, joka on myös laatuvaatimuksena kodin ja päivähoiton väliselle yhteistyölle. Yhteistyön tavoitteena on lisätä niin yksilöiden

kuin perheiden itseluottamusta, tietoja, taitoja ja mahdollisuuksia toimia itsenäisesti ja täysivaltaisina omassa elämässään. (Hujala ym. 1999, 99-105.)

Koska perheet tulevat erilaisista lähtökohdista, on heidät kohdattava yksilöllisesti ja tarjottava vaihtoehtoisia yhteistyön osallistumismuotoja. Varhaiskasvatushenkilökunnan tulee myös kunnioittaa jokaisen perheen valintoja, sillä se lisää vanhempien luottamusta päivähoidon. Vanhemmilla tulisi olla myös mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa varhaiskasvatustoiminnan suunnitteluun ja toteuttamiseen. (Hujala ym. 1999, 99-105.) Vanhemmat ovat oman lapsensa asiantuntijoita. Päivähoidon henkilökunnan ja vanhempien näkemysten tulisi olla yhteneviä. Lasten vanhemmat määrittelevät arvot ja periaatteet, jotka muodostavat perustan heidän lastensa päivähoidolle. Näitä arvoja ovat muun muassa äidinkieli, uskonnollinen ja eettinen kasvatus sekä aterian ja levon järjestäminen. Varhaiskasvatussuunnitelmat ovat lisänneet huomiota lasten yksilöllisyyteen. (Background report prepared for the OECD Thematic Review of Early Childhood Education and Care Policy 2000, 53.)

Jotta yhteistyö kodin ja päiväkodin välillä toimisi, oleellisia asioita ovat vanhempien ja henkilökunnan yhtenevät kasvatuseriaatteet, tavoitteet ja arvot, joista on hyvä keskustella yhdessä. Päivähoidon henkilökunnan tulee ottaa vastuu yhteistyön käynnistymisestä sekä ylläpitämisestä ja yhteistyötä olisi hyvä toteuttaa jo ennen hoitosuhteen alkamista. Yhteistyön tulee perustua avoimeen, kaksisuuntaiseen kommunikaatioon, jossa otetaan huomioon vanhempien ja henkilökunnan erilaiset roolit kasvattajina ja vanhemmat pidetään ajan tasalla päivähoidon toiminnasta sekä lapsen kehitys- ja oppimisprosessin etenemisestä. (Hujala ym. 1999, 104-105.)

4.1.4 Kasvatusprosessiin liittyvät tekijät

Vaikka varhaiskasvatus olisikin puitteiltaan laadukasta, se ei takaa sitä, että se olisi laadukasta myös prosessitekijöiden näkökulmasta. Puite- ja välillisesti ohjautuvilla tekijöillä on kuitenkin merkitystä sille, millaiseksi varhaiskasvatuksen kasvatusprosessi muodostuu ja millaiseksi muodostuu lapsen oma kokemus päivähoitossa. Prosessitekijöihin kuuluu Hujalan (1999) mukaan lapsen perushoito, aikuisen ja lapsen välinen vuorovaikutus, lasten keskinäinen vuorovaikutus, lapsilähtöinen toiminta sekä toiminnan suunnittelu ja arviointi. Mielestämme kaikki nämä edellä mainitut ovat merkittäviä tekijöitä arvioitaessa varhaiskasvatuksen laatua ja siksi nostimmekin ne tärkeäksi osaksi kerätessämme aineistoa tutkimustamme varten.

Kun lapsi viettää hoitopaikassaan suurimman osan ajastaan päivässä, laadun oleelliseksi tekijäksi nousee fyysinen hyvinvointi, jota edellyttää perushoidosta huolehtiminen. **Perushoidon** tavoitteena on edistää lapsen fyysistä ja psyykkistä kasvua ja kehitystä, vahvistaa ja suojella lapsen terveyttä ja toimintakykyä sekä tukea omatoimisuuteen. Perushoitoon kuuluvat terveellinen ravitsemus, riittävä uni ja lepo sekä liikunnasta, ulkoilusta, henkilökohtaisesta hygieniasta ja puhtaudesta huolehtiminen. Terveellinen ja monipuolinen ravinto on yksi perusedellytyksistä fyysiselle hyvinvoinnille ja yksilöllinen huomioiminen lapsen unentarpeesta tukee niin lapsen kuin koko perheen hyvinvointia. Lapsen kokonaiskehityksen, kokemusmaailman ja minätietoisuuden kannalta oleelliseksi tekijäksi nousee liikunnan ja toiminnan tarpeen mahdollistaminen hoitopäivän aikana. Kun lapsen fyysisestä hyvinvoinnista huolehditaan, se luo pohjaa myös hyvälle psyykkiselle hyvinvoinnille. (Hujala ym. 1999, 128-130.)

Laadukkaan perushoidon vaatimuksina ovat tarpeellinen ravinto, hoidon vastaaminen päivähoidolle asetettujen terveydellisten ja muiden vaatimusten mukaista ja että hoito on terveydellisiltä ja muilta olosuhteiltaan lapselle sopivaa. Tavoitteena laadukkaalle perushoidolle ovat henkilökunnan tietämys perushoidon tärkeydestä hyvinvoinnin pohjana, hoidon suunnittelu ja toteuttaminen yhdessä vanhempien toiveiden ja lapsen edun mukaisesti, lapsen yksilöllinen huomioiminen perustarpeiden tyydyttämisessä sekä perushoitotilanteisiin suhtautuminen kiireettömästi, rauhallisesti ja lapsen omatoimisuutta tukien. (Hujala ym. 1999, 132.)

Aikuisen ja lapsen välisessä vuorovaikutuksessa keskeistä on se, miten aikuiset toimivat lasten kanssa, miten he suhtautuvat lapseen ja millaisia kasvatuserityksiä he käyttävät ohjattaessaan lapsia. Esimerkiksi tunteiden osoittaminen ja herkkyys reagoida lapsen tarpeisiin ovat niitä tekijöitä, jotka luovat pohjan myönteiselle kehitykselle, erityisesti älyllisesti ja kielellisesti. Hyvällä vuorovaikutus suhteella on todettu olevan merkitystä myös lapsen sosiaaliselle kehitykselle. Vuorovaikutussuhteessa aikuisen roolina on olla sitoutunut, joka näkyy muun muassa aikuisen herkkyytenä lapsen tunteille ja emotionaaliselle hyvinvoinnille, tapana käsitellä ristiriitaitilanteita sekä siinä miten paljon aikuinen sallii lapselle vapautta tutkia, tehdä johtopäätöksiä, valita toimintoja ja ilmaista ajatuksia. (Hujala ym. 1999, 143–145.)

Etenkin päivähoidon alussa lapsi voi tuntea pelkoa ja ikävöidä vanhempiaan uudessa ympäristössä, ja siksi on tärkeää, että varhaiskasvattaja kykenee olemaan äitihahmona ja toimimaan sensitiivisesti lapsen kanssa. Lapsen kannalta on hyvä, jos hän saa tutustua rauhassa varhaiskasvattajaan, joka toimii päivähoidossa vanhemman korvaavana aikuisena. Tällöin lapsi kokee varhaiskasvattajan turvalliseksi. (Rusanen 2011, 93, 98–99, 114.) Aikuisen ja

lapsen välisellä vuorovaikutuksella on todettu olevan merkitystä koko hoitopaikan laatuun yleensä (Hujala ym. 1999, 143–145).

Hyvät kaverisuhteet päivähoidossa tuovat lasten päivään turvallisuuden tunnetta ja vähentävät stressiä ja vaikuttaa positiivisesti lasten viihtyvyyteen päivähoidossa. Sen vuoksi **lasten keskinäisellä vuorovaikutuksella** on suuri merkitys päivähoidon laatuun. Vuorovaikutuksen on todettu vaikuttavan sekä sosiaalisiin suhteisiin että ajattelun kehittymiseen lapsilla, joista on myöhemmin hyötyä myös koulumaailmassa. Aikuisen rooli lasten keskinäisen vuorovaikutuksen tukijana on antaa sijaa vuorovaikutukselle ja päivähoidon yhtenä tärkeänä tehtävän onkin tukea lapsen sosiaalista kehitystä. Laatuavoitteissa nostetaan esille myös oppimisympäristön muokkaaminen vuorovaikutusta, omaehtoista leikkiä ja toimintaa edistäväksi, jossa päivähoidon henkilökunta on tärkeässä asemassa. Vuorovaikutusta lasten välillä ei saisi myöskään keskeyttää, vaan aikuisen pitää rohkaista lapsia toimimaan yhdessä ja keskustelemaan eri vaihtoehtoista ja kannustaa heitä löytämään ratkaisut ristiriitatilanteissa. (Hujala ym. 1999, 143-145.)

Varhaiskasvatuksessa toimivan kasvatuksen perustana korostetaan **lapsilähtöisyyttä**. Lapsilähtöisyyden perusajatuksena on kasvatuskäytäntöjen rakentaminen siten, että ne vastaavat mahdollisimman hyvin lasten yksilöllisiin tarpeisiin. (Hujala ym. 1999, 143-145.) Lapsi ei ole enää vain kohde ja toiminnan vastaanottaja, vaan osallistuu aktiivisesti päivähoidon toimintaan. Ei voida enää sanoa, että aikuinen on ainoa joka tietää ja opettaa, vaan oppiminen perustuu lapsen omiin kokemuksiin ja uskomuksiin. Lasten vapaalla leikillä on keskeinen rooli oppimisessa. (Background report prepared for the OECD Thematic Review of Early Childhood Education and Care Policy 2000, 27.)

Tasapainoisen kehityksen ja hyvinvoinnin turvaaminen lapsen yksilöllisyys huomioiden nousee esille myös laatuvaatimuksissa. Varhaiskasvattajan suhtautuminen omaan työhönsä sekä päiväkodin päiväjärjestys ovat keskeisiä lapsilähtöisen toiminnan määrittäjiä ja laatutavoitteissakin esille nouseva lapselle merkitykselliset arkipäivän toiminnat ja leikki luovat pohjan lapsilähtöisyydelle. Päiväjärjestyksessä tulisi olla tilaa lasten spontaanille toiminnalle, jonka on todettu olevan tärkeää lasten kehityksen, oppimisen ja toiminnan mielekkyyden kannalta. Jotta oppiminen tapahtuisi parhaalla mahdollisella tavalla, lapsen pitää saada kokea oppimisen kohteena oleva toiminta tärkeänä ja omassa elämässään merkityksellisenä. Vahvuuksiin ja omiin kiinnostuksen kohteisiin perustuva toiminta lisää lapsen itsetuntoa ja motivaatiota oppia. (Hujala ym. 1999, 143-145.)

Toiminnan suunnittelussa pitäisi ottaa huomioon niin lasten omat toiveet kuin lasten vanhempienkin toiveet ja odotukset. Laatuvaatimusten mukaisesti vanhemmille pitäisi tarjota ainakin mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa toiminnan suunnitteluun ja toteuttamiseen. Eräässä tutkimuksessa lapset toivoivatkin saavansa enemmän päätösvaltaa toiminnan sisältöihin ja toteuttamistapoihin ja he kokivat toiminnan mielekkäämpänä, kun koko toimintaprosessi oli ollut omaehtoista. Laatutavoitteissa puolestaan sanotaan, että suunnitelmat tulisi tehdä niin ryhmä kuin yksilökohtaisestikin yhteistyössä vanhempien ja lasten kanssa. Toimintaa suunniteltaessa pitää ottaa huomioon lasten ikä ja yksilöllinen kehitys ja niiden mukaan nousevat tarpeet ja kiinnostuksen kohteet. (Hujala ym. 1999, 148-153.)

4.1.5 Vaikuttavuustekijät

Päivähoidon vaikuttavuutta voidaan arvioida lasten, vanhempien ja yhteiskunnan näkökulmasta. Keskityimme tässä tutkimuksessamme lasten ja vanhempien kokemuksiin. Vaikuttavuustekijöillä tarkoitetaan niitä asioita, mitä päivähoito saa aikaan palvelujen käyttäjissä ja toimintaympäristössään. Hujalan ym. mukaan (1999) näitä vaikuttavuustekijöitä ovat lapsen myönteiset kokemukset, lapsen kasvu, kehitys ja oppiminen, vanhempien tyytyväisyys ja yhteiskunnallinen vaikuttavuus. Päivähoidon vaikuttavuuden arviointi on tärkeää monestakin syystä. Ensinnäkin päivähoito on yhteiskuntamme keskeinen hyvinvointipalvelu, jolla on vaikutusta sekä lasten että aikuisten elämänlaatuun. Tärkeää se on myös taloudellisista syistä, sillä päivähoitoon osoitetaan kunnan resursseja, jolta sen tähden edellytetään vaikuttavuutta palvelujen käyttäjiin. Vaikuttavuustekijöille ei ole asetettu laatuvaatimuksia, sillä niiden ajatellaan ilmentyvät jo aikaisemmin mainituissa laatuvaatimuksissa. Vaikuttavuuden arviointi saa sisältönsä puite-, välillisistä ja prosessitekijöistä, joten arvioitaessa vaikuttavuutta, arvioidaan kaikkia niitä tekijöitä, joista laadukas päivähoito muodostuu. (Hujala ym. 1999, 155-156.)

Lapsen myönteiset kokemukset päivähoidossa on yksi luotettavimmista mittareista, kun tutkitaan päivähoidon laatua. Jotta lapset olisivat onnellisia ja tyytyväisiä, tulee kasvatustekijöihin liittyvien tekijöiden olla laadukkaita ja toimivia. Tällöin myös uusien asioiden oppiminen tapahtuu tehokkaammin ja kommunikaatio ja vuorovaikutus on runsaampaa. Lasten omia kokemuksia päivähoitokasvatuksesta on tutkittu hyvin vähän, mutta tuloksia on kuitenkin saatu, ja niiden mukaan lapset pitävät tärkeinä yhteistä leikkiä, kaverisuhteita sekä ihmissuhteita yleensä. Kielteisinä asioina esille tulivat erilaiset pakot, vaatimukset ja säännöt. Tavoitteena on, että lapsi kokisi päivähoiton itselleen hyvänä paikkana ja että hän kokee olevansa hyväksyty ja

hänenstä välitetään sekä henkilökunnan että vertaisryhmän keskuudessa. Toiminnan mielekkyys ja sen vastaaminen lapsen ikä- ja kehitystasoon on myös tärkeä tavoite laadukkaaseen päivähoitoon. (Hujala ym. 1999, 156-157.)

Päivähoidon vaikutuksista **lapsen kasvuun, kehitykseen ja oppimiseen** ei ole saatu yhteneviä tutkimustuloksia. Vaikutusten arvioidaan olevan riippuvaisia monista tekijöistä, kuten päivähoiton laadusta, lapsen perhetaustasta ja kotikasvatuksen laadusta. Ulkomaisissa tutkimuksissa on todettu laadukkaana päivähoiton vaikuttavan positiivisesti lapsen kehitykseen silloin, kun kotikasvatus on tasoltaan huonolaatuista. Jos taas kotikasvatus on laadultaan hyvää tai keskinkertaista, päivähoidolla ei todettu olevan vaikutusta lapsen kehitykselle. Laatutavoitteiksi on nostettu tuen saaminen yksilölliselle kasvulle, kehitykselle ja oppimiselle, elinikäisen oppimisen edistäminen, positiivisten oppimiskokemusten saaminen ja sosiaalisten suhteiden edistäminen. (Hujala ym. 1999, 158-161.)

Vanhempien tyytyväisyyteen varhaiskasvatuksen laadusta näyttää vaikuttavan hyvin erilaiset asiat. Vanhempien näkökulmia tarkastelleiden tutkimusten mukaan vanhemmat pitivät tärkeinä muun muassa sellaisia asioita kuin päiväkodin hyvä sijainti, sopivat aukioloajat, kasvattajan suhde lapseen, hoitajien määrä suhteessa lasten määrään, lapsen tyytyväisyys, lasten fyysisiin tarpeisiin vastaaminen ja lapsen kehityksen tukeminen. Vanhempien ja asiantuntijoiden näkemykset laadukkaasta päivähoitosta eivät siis aina vastaa toisiaan. Selitykseksi tälle on annettu muun muassa, että vanhemmat arvostavat erilaisia asioita kuin asiantuntijat ja että vanhemmilla ei välttämättä ole riittävää tietämystä siitä, miten päivähoiton laatuun vaikuttavat tekijät konkretisoituvat päivähoiton arjessa. Vanhemmat eivät myöskään osaa välttämättä vaatia laadukkaampaa päivähoitoa, jos heidän kokemuksensa päivähoitosta ovat vähäisiä. Tärkeää olisikin, että vanhemmilla olisi riittävä

tieto, mitä lapselle tapahtuu päivän aikana hoidossa. Laatutavoitteiden mukaisesti päivähoitoa tulisi toteuttaa vanhempien tyytyväisyyden osalta siten, että päivähoito vastaisi perheen elämäntilanteen kannalta oleellisiin tarpeisiin, päivähoitoyksikkö vastaa vanhempien käsityksiä laadukkaasta päivähoidosta, perheet voivat osallistua ja vaikuttaa päivähoidon toteuttamiseen ja että vanhemmat kokevat saavansa apua ja tukea kokemissaan kasvatuksellisisissa vaikeuksissa ja ongelmissa. (Hujala ym. 1999, 162-166.)

4.2 Vanhemmat varhaiskasvatuksen laadun arvioijina

Yksi tärkeä osa laadukasta varhaiskasvatusta on vanhempien mielipiteiden kuunteleminen. Kasvatuskumppanuudenkin perusajatus on, että varhaiskasvatuspalveluiden suunnittelussa otettaisiin huomioon vanhemmat. Useiden tutkimusten mukaan vanhemmat arvostavat mm. henkilökunnan vuorovaikutuksellisia taitoja sekä vanhemmuuden tukemista osana laadukasta varhaiskasvatusta.

Vanhempien ja päiväkotihenkilöstön laatukäsityksiä on tutkittu niin Suomessa kuin ulkomaillakin. Suomalaisista tutkijoista muun muassa Pirkko Vartiainen on tutkimuksessaan selvittänyt tätä asiaa. Tuloksista kävi ilmi, että vanhemmat kiinnittivät eniten huomiota lapsen yksilölliseen huomioimiseen, hoidon turvallisuuteen, toiminnan virikkeellisyyteen, hoidonpätevyyteen ja ryhmäkokoihin sekä kodin ja päiväkodin väliseen yhteistyöhön. (Tauriainen 2000, 41.)

Tauriainen (2000) on omassa tutkimuksessaan selvittänyt myös vanhempien laatukäsityksiä varhaiskasvatuksessa. Sen mukaan vanhemmat pitivät tärkeinä mm. perushoitoa, kasvatusta ja opetusta, toiminnan monipuolisuutta,

turvallisuutta, kavereita ja lasten keskinäistä toimintaa sekä hyvien tapojen opettamista. Vanhempien käsitys oli, että lapsilla on riittävästi mielekästä tekemistä päiväkodissa ja lapset halusivat myös lähteä päiväkotiin aamuisin. Vanhemmat kokivat myös, että päiväkodin henkilökunta on pystynyt luomaan ryhmään hyvän ilmapiirin ja he olivat melko yksimielisiä päiväkodin toimintaperiaatteista ja kasvatuserityksistä henkilökunnan kanssa. Kehittämiskohteiksi tässä tutkimuksessa nousi päiväunikäytännöt, pukeutumis- ja riisumistilanteet, lasten keskinäinen toiminta sekä kaverisuhteet. Kaikilla lapsilla ei tuntunut olevan hyviä ystäviä päiväkodissa. (Tauriainen 2000, 141–144.)

Varhaiskasvatuksen dosentti Marjatta Kalliala kirjoittaa, että päivähoidossa tehdyt asiakaskyselyt antavat aina vastauksen, että vanhemmat ovat tyytyväisiä. Kallialan mielestä monet vanhemmat eivät tiedä, mitä päiväkodissa tapahtuu eivätkä sitä, millaista laadukkaan varhaiskasvatuksen pitäisi olla. Kalliala uskoo, että suurelta puutteet päivähoidossa eivät saa vanhempia puuttumaan päivähoidon laatuun. Hänen mielestään vanhemmat eivät vaadi laadukasta päivähoitoa, jota luvataan valtakunnallisella ja yksikkökohtaisilla varhaiskasvatussuunnitelmissa. (Kalliala 2012, 171–173.)

5 RYHMÄN MERKITYS LAADUKKAASSA VARHAISKASVATUKSESSA

Lapsi alkaa jo hyvin varhaisessa vaiheessa luoda ystävyyssuhteita toisiin lapsiin. Jo vuoden vanha lapsi pystyy luomaan tällaisia suhteita, jos hänellä on mahdollisuus toimia ryhmässä, jonka koostumus on pysyvä. Tämä on kuitenkin hyvin harvinaista, koska päivähoidossa ryhmäkoot ovat usein liian isoja, joissa vaihtuvuus on suurta. Vaikka pieni lapsi tutkii ja leikkii tavallisesti yksin, ryhmässä hän kuitenkin tarkkailee aktiivisesti muita ja hänelle syntyy suuri halu liittyä tähän ryhmään. (Helenius, Karila, Munter, Mäntynen & Siren-Tiusanen 2002, 107-109.) Vaikka lapsen yksilölliset suhteet olisivat turvattomia, ryhmään kuulumisen tunne on hänelle merkittävää ja tärkeää. Myös pelokkaiden ihmisten on todettu kaipaavan viiteryhmää johon kuulua ja jossa he voivat löytää paikkansa. (Rusanen 2011, 235.) Päivähoidossa lapselle tulee mahdollisuus vertaissuhteisiin ja ystävyyssuhteiden muodostamista tulisi tukea niin, että lapsella on mahdollisuus olla mukana samassa ryhmässä mahdollisimman pitkään (Helenius ym. 2002, 109).

5.1 Lapsiryhmän pysyvyys

Päivähoidossa olevien pienten lasten kasvua tukevia tekijöitä ovat kiinteä pieni lapsiryhmä, pysyvät ihmissuhteet, riittävän suuret tilat ja virikkeellisyys sekä lapsen oman päivärytmin sujuvuus (Lastentarhanopettajaliitto 2012). Ryhmän pieni koko, sen vakiintuneisuus ja vakaus ovat monella tapaa etuja lapselle päiväkodin arjessa. Ryhmän jäsenten vaihtuvuus on pientä ja tällöin lapset oppivat tuntemaan toisensa ja jopa pitämään toisista. Myös

toimiminen tällaisessa ryhmässä on helpompaa ja ryhmän jäsenet tietävät tarkkaan ryhmän koon ja sen jäsenet.

Pienessä, samana pysyvänä ryhmässä lapsella on mahdollisuus ryhmäytyä ja hän oppii tuntemaan ja luottamaan niihin lapsiin, joita hänen ryhmässään on. Kiinteässä pienessä ryhmässä myös oppimis- ja kehitysprosessia voidaan havainnoida ja ohjata haluttuun suuntaan (Mikkola & Nivalainen 2009, 34). Kun ryhmä on pysyvä, lapsi pystyy suunnittelemaan jo hieman etukäteen esimerkiksi sitä, kenen kanssa haluaa leikkiä päivän aikana. Jos taas ryhmä on epävaka, ryhmän jäsenet eivät tiedä tai pysty hahmottamaan, millainen ryhmän koostumus kulloinkin on. Lasten on todettu kärsivän tällaisista ryhmien yhdistelemisestä, henkilökunnan vähentämisestä ja ryhmäkokojen kasvattamisesta. Tämä on haaste päiväkotiryhmissä, joissa lapsia ja aikuisia siirrellään tilapäisesti ryhmästä toiseen, koska tällöin lapsilla ei ole mahdollisuuksia ennakoida muutoksia. (Rusanen 2011, 232-236.)

5.2 Lapsiryhmän koko

Yksi varhaiskasvatuksen tärkeimmistä laatutekijöistä on ryhmäkoko. Ryhmän koolla on suuria vaikutuksia lapsen kokemuksiin päivähoidosta. Laki lasten päivähoidosta määrittelee ryhmien kokoa suhdeluvulla, joka vaihtelee sen mukaan, minkä ikäisiä lapsia ryhmässä on. Päivähoitoasetuksen (239/1973, 6§) mukaan "päiväkodissa tulee hoito- ja kasvatustehtävissä olla yksi henkilö enintään neljää alle 3-vuotiasta lasta kohden ja yksi henkilö enintään seitsemää kolme vuotta täyttänyttä lasta kohden. Osapäivähoidossa tulee olla yksi henkilö enintään 13 osapäivähoidossa olevaa lasta kohden." Laki ei kuitenkaan määrittele sitä, mikä ryhmän enimmäiskoko saa olla, mitä pidetäänkin suurena puutteena suomalaisessa päivähoitojärjestelmässä.

Professori Liisa Keltikangas-Järvisen mukaan (2009) jo yli 12-lapsen ryhmät ovat riski lapsen suotuisalle kasvulle ja kehitykselle. Ylisuurissa ryhmissä lapsen sosiaaliset taidot eivät pääse kehittymään, koska lapsi ei pysty hallitsemaan sosiaalista kenttäänsä. Keltikangas-Järvisen mukaan asiaa ei auta edes se, että isoihin ryhmiin lisätään aikuisia, vaan ryhmäkokoja tulisi ehdottomasti pienentää. Ihanteellista olisikin, että päiväkotien arkea pyöritettäisiin pienryhmissä.

5.3 Pienryhmätoiminta varhaiskasvatuksessa

Pienryhmätoiminnasta on saatu hyviä kokemuksia niin lapsilta kuin aikuisiltakin. Ne ovat suurryhmiä toimivampia päiväkodin arjessa. Lapsella on turvallisempi olo, hänen on helpompaa hallita omaa toimintaansa, tulla näkyväksi yksilönä ja olla oma itsensä pienemmässä ryhmässä.

Pienen ryhmän etuja on myös se, että lapsi voi toimia lähikehityksen vyöhykkeellä aikuisen tukemana ja näin ollen aikuisen on helpompi havainnoida ja suunnata lapsen toimintaa. Aikuinen saa myös kokemuksen siitä, että ehtii aidosti kohtaamaan ryhmänsä lapset. Suuressa ryhmässä lapsi kokee helposti, että ryhmä on uhka minuudelle. Lapsi ei koe tulevansa huomatuksi ja huomioiduksi, dialogin mahdollisuus pienenee ja kaikille lapsille ei riitä aikaa vuorovaikutukseen. Pienessä ryhmässä vuorovaikutuksen mahdollistaminen onnistuu huomattavasti helpommin. Lisäksi iso ryhmä herättää lapsessa ahdistusta, kiukkua ja pelkoa, mikä voi haitata ryhmän toimintaa. Pienryhmätoiminta rauhoittaa arkea, mikä lisää lapsen hyvinvointia. (Mikkola & Nivalainen 2009, 31–32.) Tämä kaikki puhuu sen puolesta, että osapäivähöi-

dossa oleville lapsille tulisi olla omat ryhmänsä sen sijaan, että he ovat osana isoa ryhmää kokopäiväisesti hoidossa olevien lasten kanssa.

6 TUTKIMUSPROSESSI

Tutkimus on luova prosessi, jota ohjaavat suunnitelmallisuus ja tavoitteellisuus. Aiheeseen perehtyminen, suunnitelman laatiminen, tutkimuksen toteutus ja tutkimusselosteen laadinta ovat olennaisia osia tutkimusprosessissa. Tutkimusprosessia voidaan kuvata hyvin monella eri tavalla, riippuen tutkijoista ja tutkittavasta aiheesta. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2007, 63.) Laadulliselle tutkimukselle on hyvin tyypillistä, että sen eri vaiheet eivät ole välttämättä etukäteen jäseneltävissä, vaan ratkaisut esimerkiksi tutkimustehtävään ja aineistonkeruuseen muotoutuvat vähitellen tutkimuksen edetessä. Myöskään tutkimusongelma ei ole aina tarkkaan ilmaistavissa heti tutkimusprosessin alussa, vaan se täsmentyy koko ajan. (Kiviniemi 2007, 70-71.) Näin kävi myös meidän tutkimuksessamme, sillä tutkimuskysymyksiä nousi yksi lisää saadun aineiston pohjalta. Meidän tutkimusprosessimme kulki aikalailla niin sanotun viisiportaisen kuvauksen mukaisesti, johon kuuluvat seuraavat viisi askelta: 1. Aiheen valinta 2. Tiedon keruu 3. Materiaalin arviointi 4. Ideoiden, tuloksien ja muistiinpanojen järjestäminen ja 5. Raportin kirjoittaminen. (Hirsjärvi ym. 2007, 63.)

6.1 Aiheen valinta ja aikataulu

Tutkimusaiheen valinta saattaa olla hyvinkin monivaiheinen. Usein ensimmäisenä mieleen tullut aihe ei ole se lopullinen aihe, vaan sitä joudutaan muokkaamaan joskus useitakin kertoja, ennen kuin se on valmis tutkittavaksi. Aiheen valintaa voivat ohjata ainakin seuraavat kolme tapaa: 1. Aihe annetaan valmiina tutkijalle, 2. aiheen on liityttävä tiettyyn pääteemaan, esim. kurssin aiheeseen, ja 3. Aiheen voi valita vapaasti kiinnostuksen mukaan.

Aihetta valitessa kannattaa pitää mielessä myös se, onko aihe sellainen, jotta tutkimuksesta tulisi hyvä. Hyvän aiheen tunnusmerkkejä ovat muun muassa tutkijan kiinnostus aiheeseen, aiheen sopivuus omaan tieteenalaan, yhteiskunnallinen merkittävyys, uuden oppiminen ja omien kykyjen ja kokemusten esille pääseminen aihetta tutkiessa sekä aiheen toteutettavuus kohtuullisessa ajassa. (Hirsjärvi ym. 2007, 77–80.) Aiheen rajaaminen on myös tärkeä osa aiheen valintaa. Hirsjärvi ym. (2007) mukaan aiheen rajaamisessa täytyy ottaa huomioon tutkimuksen lopullinen pituusvaatimus sivumääräisesti, jotta aiheen käsittely ei jäisi liian pintapuoliseksi. Myös lähdemateriaalia tulisi olla riittävästi saatavilla ja niiden laadukkuuteen tulisi kiinnittää huomiota. Kolmas tärkeä seikka aihetta rajattaessa on ottaa huomioon tutkimuksen lukijat. Tutkimusta lukevat alan asiantuntijat, joka on hyvä muistaa myös kirjoitusprosessissa.

Opinnäytetyömme aiheena on vanhempien kokemukset subjektiivisen päivähoiton laadusta Peruspalvelukuntayhtymä Kallion alueella. Aihe nousi esille luokkatovereidemme Elina Salmelan ja Susanna Tapion oman opinnäytetyön *Perhepalveluohjaaja varhaisen tuen tarjoajana lapsiperheille peruspalvelukuntayhtymä Kalliossa* pohjalta, jossa he etsivät keinoja helpottamaan kotonaan lapsia hoitavien vanhempien arkea. Varhaiskasvatuksen laadusta puhutaan nykyään yhä enemmän ja subjektiivisen päivähoito-oikeuden tarpeellisuudesta käydään aina välillä keskusteluja, joten näiden kahden ajankohtaisen aiheen yhdistäminen alkoi tuntua varsin mielenkiintoiselta. Aikaisempaan tutkimukseen käyttimme Tiina Aihos-Määtän pro gradu-tutkielmaa *Päivähoidon asemointia ja subjektiivisen päivähoito-oikeuden määrittelyä sanomalehtitehtävissä*.

Opinnäytetyön tekemisen aloitimme joulukuussa 2011 opinnäytetyön aiheen miettimisellä ja valinnalla. Kun saimme idean mielenkiintoisesta aiheesta,

haimme tutkimuslupaa työllemme Kallion varhaiskasvatuspalvelujen palvelujohtajalta (LIITE 1). Joulukuussa pidimme aloitusseminaarin, jossa esitimme aiheemme, tutkimuksemme tavoitteet sekä aineistonkeruumenetelmät. Tutkimuskysymystemme pohjalta lähdimme tutustumaan kirjallisuuteen ja teoriapohjaan. Tässä vaiheessa olimme myös yhteydessä päiväkotien johtajiin, jotta saisimme yhteistyökumppaneita tutkimustamme varten. Lähestyimme subjektiivista päivähoito-oikeutta käyttäviä vanhempia päiväkotien johtajien välityksellä saatekirjeellä, jossa kysyimme vanhemmilta halukkuutta osallistua tutkimukseemme (LIITE 2). Olimme yllättyneitä siitä, että Kallion alueella on todella vähän subjektiivista päivähoito-oikeutta käyttäviä perheitä. Saimme kuitenkin tutkimustamme varten riittävän määrän haastateltavia vanhempia. Aineistonkeruu tapahtui ryhmähaastatteluna kahtena eri päivänä helmikuun 2012 aikana. Haastattelun avuksi kokosimme itsellemme teemat, joista halusimme vanhempien keskustelevan (LIITE 3).

Maaliskuun aikana litteroimme ja analysoimme haastattelut ja aloimme kirjoittaa teoriaa. Kävimme litteroidut haastattelut kohta kohdalta läpi ja teemoittelimme aineiston tutkimuskysymystemme mukaan. Se helpotti tutkimustulostemme analysointityötä. Teemoittelun avulla saimme jäsenneltyä aineistomme selkeämpään ja helpommin ymmärrettävempään muotoon.

Väliseminaarin pidimme toukokuussa 2012 ohjaavalle opettajallemme. Esitimme hänelle sen hetkisen työmme ja saimme opettajaltamme palautetta ja vinkkejä teorian täydentämiseen. Kesäkuun pidimme lomaa työskentelystä ja palasimme opinnäytetyön parin heinäkuussa. Heinäkuun aikana täydensimme teoriaa ja avasimme tutkimusprosessiamme. Teimme myös opinnäytetyömme johdanto- ja pohdintaosiot. Loppuseminaarin pidimme elokuussa.

6.2 Tutkimuksen tarkoitus ja tutkimuskysymykset

Opinnäytetyömme tarkoituksena oli saada selville subjektiivista päivähoito-oikeutta käyttävien lasten vanhempien kokemuksia varhaiskasvatuksen laadusta. Tutkimuskysymyksiä asetimme kolme, **1. Miten laadukkaan päivähoidon kriteerit toteutuvat subjektiivisessa päivähoidossa vanhempien kokemana, 2. Miten vanhemmat kokevat osa-päivähoidossa olevien lastensa integroitumisen päiväkotiryhmään ja osallistumismahdollisuudet päiväkodin toimintaan, sekä 3. Millaisena vanhemmat kokevat subjektiivisen päivähoidon merkityksen?**

Tutkimuksemme on kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus. Kvalitatiivisen tutkimuksen lähtökohtana on kuvata todellista elämää ja kohdetta pitää pyrkiä tutkimaan mahdollisimman kokonaisvaltaisesti. Muita kvalitatiivisen tutkimuksen tyypillisiä piirteitä ovat aineiston koonti luonnollisissa, todellisissa tilanteissa, kohdejoukon valitseminen tarkoituksenmukaisesti, laadullisten metodien käyttö aineiston hankinnassa (teemahaastattelu, ryhmähaastattelu) sekä ihmisten suosiminen tiedonkeruun välineinä. (Hirsjärvi ym. 2007, 156-160.) Opinnäytetyössämme tarkoituksemme on tutkia subjektiivisen päivähoidon laatua, joten tutkimuksemme on luonnollisesti laadullinen tutkimus.

6.3 Tutkimusmenetelmät

Aineistonkeruumenetelmänä käytimme ryhmähaastattelua. Alun perin tarkoituksenamme oli kerätä aineisto yksilöhaastatteluna, mutta keskusteltuamme työelämäohjaajamme kanssa päädyimme ryhmähaastatteluun. Ajattelimme, että saamme ryhmähaastattelulla monipuolisemman aineiston, koska

haastateltavat voivat keskustella keskenään ja saavat mahdollisuuden vertailla kokemuksiaan.

Haastattelu on hyvin yleinen tapa kerätä aineistoa laadulliseen tutkimukseen. Se on ikään kuin keskustelua, joka tapahtuu tutkijan aloitteesta ja tutkija myös johdattelee keskustelun kulkua. Haastattelutilanne on vuorovaikutusta, jossa sekä haastateltava että haastattelija vaikuttavat toisiinsa. Tyypillistä tällaiselle vuorovaikutustilanteelle on, että se on ennalta suunniteltu, haastattelija on aloittavana osapuolena ja toimii ohjaajan roolissa, haastateltavaa joutuu usein motivoimaan ja haastattelija joutuu pitämään keskustelua yllä, haastattelija tuntee roolinsa ja haastateltava oppii sen sekä haastateltava voi luottaa siihen, että hänen kertomansa käsitellään luottamuksellisesti.

Tutkimuksessamme käyttämämme ryhmähaastattelu on Hirsjärvi ym. (2007) mukaan tehokas aineistonkeruumenetelmä, koska näin saadaan samalla kertaa tietoa usealta henkilöltä samaan aikaan. Ryhmähaastattelu on hyvä muoto myös sen vuoksi, että haastateltavat voivat auttaa toisia haastateltavia muistamaan unhoon jääneitä asioita. Toisaalta ryhmän kannalta vaikeista ja kielteisistä asioista keskusteleminen voi estyä ryhmähaastattelussa. Ryhmähaastattelun haasteena on myös mahdolliset dominoivat henkilöt ryhmässä, jotka pyrkivät määräämään keskustelun suunnan. Tällöin keskustelu ei ole avointa ja tutkimuksen tulos saattaa väärentyä.

Haastattelutyyppejä on olemassa erilaisia. Käytimme omassa tutkimuksessamme temahaastattelua. Sen tunnusomaisia piirteitä ovat haastattelun aihepiirien eli teema-alueiden etukäteen määrittely, jossa tarkkoja kysymyksiä ei ole muotoiltu. Kaikki etukäteen päätetyt aiheet käydään haastattelun aikana läpi, mutta järjestys voi vaihtua haastattelusta toiseen. (Eskola & Suoranta 1998, 86.)

Haastateltavien saaminen osoittautui haastavaksi, koska subjektiivista päivähoito-oikeutta käyttäviä perheitä on vähän Kallion alueella. Tutkimusjoukkoa rajoittavia tekijöitä olivat se, että perheiden tuli käyttää osapäivähoitoa ja lapset eivät olleet sosiaalisin perustein päivähoidossa. Lopulta saimme selville, että mahdollisia tutkimukseen osallistuvia perheitä oli Nivalassa kahdeksan ja Ylivieskassa viisi. Lähestyimme näitä perheitä päiväkotien välityksellä kirjeitse ja kerroimme haastattelusta ja haastattelun ajankohdan. Pyysimme vanhempia ilmoittamaan päiväkotiin halukkuudesta osallistua haastatteluun, jotta osasimme valmistautua haastattelun tekemiseen. Nivalan päiväkodeista saimme kaksi perhettä ja Ylivieskasta neljä perhettä, joista kolme saapui paikalle.

6.4 Ryhmähaastatteluun valmistautuminen ja toteutus

Valmistauduimme haastatteluihin tutustumalla kirjallisuuteen ja aiempiin opinnäytetöihin, joissa oli käytetty ryhmähaastattelua aineistonkeruumenetelmänä. Muotoilimme haastattelukysymykset Hujalan (1999) laadunarviointimallin pohjalta siten, että saisimme vastaukset tutkimuskysymyksiimme. Pyrimme myös muotoilemaan kysymykset sellaiseen muotoon, että vanhempien on helppo ymmärtää ne ja lisäksi mietimme itsellemme apukysymyksiä siltä varalta, että joudumme tarkentamaan kysymyksiä vanhemmille.

Toteutimme haastattelut päiväkotien tiloissa Nivalassa ja Ylivieskassa helmikuun 2012 aikana kahtena eri päivänä. Tilaisuudet aloitimme kahvittelemalla ja yleisellä jutustelulla. Haastattelun aluksi kerroimme vanhemmille opinnäytetyöstämme sekä haastattelun toteutustavasta. Kerroimme, että toimimme keskustelussa ohjaajan roolissa ja esitämme heille kysymyksiä ja toivomme,

että vanhemmat keskustelevat keskenään kysymysten pohjalta. Aluksi keskustelu tuntui hieman väkinäiseltä, vanhemmat vastailivat esittämiimme kysymyksiin lyhyesti, mutta loppua kohden tilanne rentoutui ja vanhemmat alkoivat enemmän keskustella keskenään. Keskustelutilanne sujuikin hyvin ja saimme paljon aineistoa tutkimukseemme.

6.5 Aineiston analysointi

Tallensimme keskustelut mp3-soittimelle. Aineistoa saimme Nivalassa noin 75 minuuttia ja Ylivieskassa noin 100 minuuttia. Tämän jälkeen litteroimme haastattelut sanatarkasti Word-tekstinkäsittelyohjelmalla. Aloitimme aineiston analysoinnin heti litteroinnin jälkeen. Tämä varmisti sen, että asiat olivat vielä tuoreessa muistissa, mikä helpotti analysointia. Analysoinnin pohjana käytimme Hujalan (1999) laadunarviointimallia. Kävimme aineistoa läpi alleviivaten siitä tutkimuksemme kannalta oleelliset asiat. Tässä vaiheessa emme vielä teemoitelleet aineistoa, koska vanhempien keskustelu pysyi hyvin kysymystemme aiheissa ja pystyimme suoraan poimimaan tarvittavan tiedon analysoitavaksi. Analyysissä etenimme kysymys kerrallaan ja peilasimme keskustelua Hujalan (1999) laadunarviointimalliin.

Analysoimisessa käytimme laadulliselle tutkimukselle tyypillistä ymmärtämiseen pyrkivää lähestymistapaa, jonka tarkoituksena on tehdä päätelmiä aineistosta. Laadullisen tutkimuksen kannalta on oleellista kuitenkin se, että päätelmiä ei tehdä yleistettäväksi, vaikka ajatuksena onkin, että tarpeeksi usein yksityisessä toistuva voidaan ajatella tapahtuvan myös yleisellä tasolla. (Hirsjärvi ym. 2007, 177 & 219.) Tämä on huomattavissa osittain myös meidän analyysissämme. Kun olimme käyneet aineiston läpi kysymys kysymykseltä, teemoittelimme aineiston vastaamaan tutkimuskysymyksiämme. Poi-

mimme analyysin tueksi aineistosta suoria lainauksia kuvaamaan vanhempien kokemuksia päivähoidon laadusta. Tämä helpottaa lukijaa ymmärtämään tutkimustuloksiamme. Teemoittelun jälkeen hioimme kirjoittamamme raakaversion lopulliseksi tekstiksi.

7 TUTKIMUSTULOKSET JA JOHTOPÄÄTÖKSET

Haastattelujen avulla saimme tutkimustamme varten laajan aineiston, josta oli helposti löydettävissä vastaukset asettamiimme tutkimuskysymyksiin. Vanhempien äänen kuuleminen on tärkeä asia suunniteltaessa varhaiskasvatustalveta ja uskomme, että opinnäytetyömme tutkimustuloksista on hyötyä varhaiskasvatustalveta suunnitteluun.

7.1 Laadukkaan päivähoiton kriteerien toteutuminen subjektiivisessa päivähoitossa

Hujalan mukaan (1999, 78) ensimmäinen kriteeri laadukkaan päivähoiton toteutumiselle on **palvelujen riittävyys ja saatavuus**. Vanhemmat kokivat, että heidän oli vaikea saada lapsilleen päivähoitopaikkaa. Päivähoitopaikkaa oli jouduttu odottamaan pitkään ja vanhemmat halusivat pitää kiinni saamastaan paikasta, koska eivät halunneet kokea samaa prosessia uudelleen. Hoitopaikan vaikeaa saatavuutta selitellään sillä, että henkilökuntaa on vähän ja tilat ovat ahtaat. Vanhemmat kokivat että koska heillä on lain luomisessa puitteissa oikeus käyttää subjektiivista päivähoito-oikeutta, resurssien puuttumisella ei voida evätä päivähoitopaikkaa. Vanhemmat olivat sitä mieltä, että jos resurssit eivät riitä, niitä täytyy hommata lisää, koska laki niin määrää. Vanhemmat olivat kokeneet myös, että heidän lastensa tulisi antaa tilaa työssäkäyvien vanhempien lapsille ja joustettava hoitopäivissä.

...että minä olen vanhempi ja pyydän palvelua ja sitte minulla on tietynlainen oikeus lain puitteissa...tarviiko mun ottaa huolekseni se että miten täällä lapset niinku muiden lapset pärjää, saako ne riittävästi.. eihän se niinku mää koen että eihän se kuulu millään tavalla minulle

mutta semmosia ne säilytti minulle täällä ja se on minusta laadussa heikentävä tekijä...

Vanhemmat kokivat olevansa epätasa-arvoisessa asemassa hoito-aikojen suhteen. Ne vanhemmat, joilla lapsi oli puolipäivä-hoidossa (5h/pv) olivat tyytyväisiä hoito-aikoihin, mutta ne vanhemmat joilla lapsi oli kokopäivä-hoidossa (yli 5h/pv), eivät saaneet itse vaikuttaa päivän pituuteen vaan se oli määritelty päiväkodin puolelta heille sopivaksi (Lasten päivähoitoasetuksen 1973/36 mukaan osapäivähoidossa lapsen hoitoaika saa olla enintään viisi tuntia päivässä ja kokopäivähoidossa enintään kymmenen tuntia vuorokaudessa). Käytännössä on niin, että puolipäivä-hoidossa oleva saa olla 5h päivässä hoidossa ja kokopäivä-hoidossa oleva 6h. Päivähoidon maksuissa tätä ei kuitenkaan huomioitu, vaan perheet joutuivat maksamaan kokopäivähoidosta.

Meillä oli silloin lapsi puoli yheksästä puoli kahteen, nii se oli se viis tuntia ja mä maksoin siitä puoli päivää.. mutta nyt ku mejän lapset on puoli yheksästä kolmeen nii mää maksan koko päivän.. toisin sanoen puoli toista tuntia mää maksan enemmän..

Eroja oli myös kokopäivähoitolaisten välillä. Toisen perheen lapset saivat tulla aamupalalle päiväkotiin, mutta toisten eivät. Tämän vuoksi vanhemmat kokivat, etteivät he ole tasa-arvoisessa asemassa päivähoitopalvelujen käyttäjinä. Vaikka vanhempien tietojen mukaan hoitopäivän pituus kokopäivähoidossa pitäisi olla 8-16, lapset saivat olla hoidossa vain kello 15 asti. Päiväkodin työntekijät olivat vedonneet lasten turvallisuuteen perustellessaan vanhemmille sitä, miksi lapset tulisi hakea hoidosta ennen kolmea iltapäivällä, eli ennen iltapäivän ulkoilua. Vanhemmat olivat sitä mieltä, että jos lasten turvallisuutta ei pystytä takaamaan nykyisillä resursseilla, tulisi palkata työntekijöitä lisää, jotta kokopäivähoidossa olevat lapset saavat olla kokopäivän hoidossa.

...subjektiivisen päivähoito-oikeuden käyttämiseen liittyen niissä keskusteluissa esille hiukan voimakkaasti toi esille sitä että kun nää on niin vaikee tää iltapäivätilanne kun on ulos lähtö tilanne sillon kolmen neljän jälkeen tai kolomen neljän maissa ja tuota nii siinä jotenki tuntu että siinä ei koe hoitajat ite riittävänsä siinä tilanteessa. Siinä tuli turvallisuusasioistaki esille ihan selkeesti että he kokee että ois hyvä ottaa meidän lapset pois ja myöskin kaikki muutki subjektiivisen päivähoito-oikeuden käyttäjät siinä tilanteessa pois siitä porukasta et ku he ei kerkeä riittävän turvallisesti huolehtia siitä tilanteesta.. ja tuota nii on ymmärrettävää että sitä järjestellään näin mutta että tota nii minusta se oli ihan karuaki että tuuaan esille se että ei kyetä takaamaan välttämättä lasten turvallisuutta ja niin ei sais olla.

Yhtenä vaikuttavuustekijänä laadukkaalle päivähoidolle on **lasten ja vanhempien kokemukset päivähoidosta**. Vanhempien mukaan lapset kertovat päivähoidosta hyvin vähän, mutta heillä on silti paljon myönteisiä kokemuksia. Vanhemmilla on sellainen käsitys, että mitä paremmin päivä on mennyt, sitä vähemmän lapsi kertoo siitä. Vanhemmat kertoivat, että lapsesta näkee päällepäin, jos hänellä on ollut mukavaa, ja myönteiset kokemukset päiväkodista näkyvät lapsen leikissä kotona. Yksi vanhemmista kertoikin, että lapsi pyytää häntä usein leikkimään kotona päiväkodin tatiä joka kertoo siitä, että lapsi tykkää päiväkodin työntekijöistä ja siellä olemisesta. Vanhemmat uskovat, että lapset kertovat jos päiväkodissa tapahtuu jotakin ikävää. Kaiken kaikkiaan vanhemmat olivat tyytyväisiä saamaansa päivähoitopalveluun ja juuri siihen päiväkotiin, missä omat lapset olivat, oltiin erittäin tyytyväisiä.

...kyllä siitä jo huomaa ja kuulee että tykkää olla.

...näkkehän sen naamasta että hauskaa on ollu että kyllä tässä on kuitenkin ihan hyvin menny.

Toinen tärkeä vaikuttavuustekijä on **päivähoidon vaikutukset lapsen kasvuun, kehitykseen ja oppimiseen**. Kaikkien haastattemiemme vanhempien mielestä päivähoidolla on ollut suuri merkitys lapsen kasvulle, kehitykselle ja oppimiselle. Vanhemmat kokivat että lapset ovat oppineet ryhmässä

olemisessa monenlaisia taitoja. Erityisesti vilkkaan lapsen kohdalla oman vuoron odottaminen ja toisten huomioiminen olivat kehittyneet paljon. Toimissaan isossa ryhmässä lapsille on muodostunut ryhmähenki ja lapset kokivat tärkeänä sen, että saavat kuulua johonkin ryhmään.

Monenlaiset arkielämän taidot olivat kehittyneet päivähoidossa. Vanhemmat kokivat, että esimerkiksi vaatteiden pukeminen on lapsella sujuvampaa ja syöminen onnistuu itsenäisemmin. Lapsen reipastumisen koettiin kehittyneen juuri päivähoidon ansiosta. Eräs vanhempi oli sitä mieltä, että kotona tällaisiin asioihin ei välttämättä jaksaa keskittyä riittävästi. Päiväkodissa lapset oppivat hyviä tapoja toisten lasten käyttäytymisestä. Lapsen on tärkeää saada positiivisia oppimiskokemuksia ja vanhemmat kokivat, että lapset olivat niitä saaneet päiväkodissa. Yhtenä esimerkkinä vanhempi kertoi, että päiväkodissa oli harjoiteltu kaatotehtäviä ja sen myötä lapsi oli oppinut itse kaatamaan maitopurkista maitoa lasiin.

...innostu siitä et mitä sitä voi osataki ja miten oppia..

Myös lapsen sosiaalisten taitojen koettiin kehittyneen päivähoidossa. Kun päiväkodissa lapsi on rohkaistunut toimimaan toisten lasten kanssa, niin myös vapaa-ajalla lapsi on rohkeampi ottamaan kontaktia muihin ihmisiin. Päiväkodilla koettiin olevan vaikutusta myös kouluvalmiuteen. Vanhemmat uskovat, että kun lapsi saa harjoitella päiväkodissa sosiaalisia taitoja, niin lapsi oppii selviytymään ja pitämään puolensa isossakin ryhmässä.

...että mä ite aattelen sitä että täällä ne oppii malttaa ja semmosta niinku ryhmähenkiä että kotona ne ottaa käsirysyn saman tien ku joku asia ei mee niinku ne haluaa. Mut ei ne täällä tee ihan niin heleposti sitä mutta ne vaan niinku suopuu siihen et odottamiseen ja malttamiseen paljo paremmin mun mielestä.

Puitetekijöinä Hujalan laadunarviointimallissa ovat **ryhmän koostumus, ihmissuhteiden pysyvyys ja fyysinen ympäristö**. Vanhemmilla ei ollut

tarkkaa tietoa ryhmien koosta eikä hoitajien määrästä, mutta vanhemmilla oli sellainen käsitys, että lain määrittelemä suhdeluku ei toteudu. Lain mukaan yhtä hoitajaa kohden saa olla enintään seitsemän 3-5-vuotiasta lasta ja neljä alle kolmivuotiasta (Laki lasten päivähoidosta 1973/36.) Tämä epäkohta ei kuitenkaan tuntunut haittaavan vanhempia, sillä päiväkodeissa toimitaan pienryhmissä, joiden koettiin rauhoittavan päiväkodin arkea.

Subjektiiivisella päivähoito-oikeudella olevat lapset toimivat päiväkodeissa samassa ryhmässä muiden lasten kanssa. Vanhemmat kokivat tämän sekä hyvänä että huonona asiana. Isossa ryhmässä mukana oleminen koettiin hyvänä sen takia, että arka lapsi rohkaistuu ja vilkas lapsi oppii odottamaan vuoroaan ja huomioimaan toiset lapset. Virikelasten koettiin myös rauhoittavan kokopäivähoidossa olevien lasten arkea. Vanhemmat kokivat myös, että lapset kiintyvät paremmin ryhmään, jossa on tietty perusryhmä. Perusryhmäläiset ovat päivähoidossa viisi päivää viikossa ja ovat ryhmäytyneet keskenään. Vanhempien mielestä tällaiseen ryhmään lapsen on helpompi kiintyä kuin sellaiseen ryhmään, jossa kaikki lapset ovat osapäivähoidossa olevia. Keskustelussa nousi esille, että vanhemmat pelkäävät lastensa leimaantuvan, jos he olisivat omana ryhmänään. Yhden vanhemman mielestä subjektiivisella päivähoito-oikeudella halutaan estää lasten syrjäytymistä. Sen takia hänen mielestään osapäivähoidossa olevien lasten tulee olla samassa ryhmässä kokopäivähoidossa olevien kanssa.

Tuntuu että se tekee varmaan ihan hyvää niille jotka siellä on kokopäiväisesti, että siellä sitte käy näitä virikepaikkalaisia. Sitte tota mää oon ainaki nyt sitte kokenu, jännitin sitä aluksi tosi paljo mutta senki sitte että se rohkas ainaki sitä mun tyttöä ihan hirveenä...

Vanhemmat löysivät hyviä puolia myös sille, miksi subjektiivista päivähoito-oikeutta käyttäville lapsille olisi hyvä olla omat ryhmät. Lapset saisivat virikkeitä monipuolisemmin, jos toiminta olisi suunniteltu juuri heitä varten.

Nykytilanteessa vanhemmat kokivat, että heidän lapsensa jäävät osittain paitsi monipuolisesta toiminnasta, koska päivät suunnitellaan kokopäivähoidossa olevien lasten mukaan. Myös tiedottaminen kodin ja päiväkodin välillä olisi helpompaa ja sujuvampaa. Vanhemmat kokivat, että nyt tiedottaminen ei toimi, koska lapset eivät ole joka päivä hoidossa.

...että sehän siinä on just se että ku se ohjelma tehhään kokopäivästen mukkaan. Sitte ku nää käy parina päivänä nii sitä on välillä aika pihalla et ku se on niinku keskiviikkona, vaikka maanantaina ja keskiviikkona ja seuraavalla viikolla on keskiviikkona ja perjantaina nii siinä on viikko väliä nii sitä on vähän niinku out asioista että. Nii eräänki kerran on tullu että aijjaa tämmöstä.

Erään vanhemman mielestä oma ryhmä subjektiivista päivähoido-oikeutta käyttäville osapäivähoidossa oleville lapsille olisi ideaalitalanne, mutta hän ei usko siihen, että se voisi olla mahdollista. Muut vanhemmat olivat enemmän nykyisen käytännön kannalla.

Vaihtuvuutta henkilökunnassa koettiin olevan hyvin vähän. Vanhemmat olivat tyytyväisiä henkilökunnan pysyvyyteen ja vähäisen vaihtuvuuden ei koettu vaikuttavan lapsiin. Vanhemmilla oli sellainen käsitys, että hoitajan sairastuessa päiväkodin toimintaa pyöritetään vakituisten työntekijöiden voimin, eikä käytetä sijaisia. Vanhemmat kokivat, että tämä on lapsen kannalta hyvä menetelmä. Myös vähäinen vaihtuvuus lapsiryhmissä koettiin hyvänä asiana pysyvien kaverisuhteiden vuoksi.

Osassa päiväkodeista oli käytössä omahoitajajärjestelmä, joka lisää lapsen turvallisuuden tunnetta ja vanhemmat turvautuivat omahoitajaan lapsesta ja päivän tapahtumista keskusteltaessa. Vanhemmat kokivat, että omahoitaja tietää parhaiten, miten lapsen päivä on mennyt, miten lapsi on syönyt, nukkunut ja niin edelleen. Vaikka omahoitajaa ei kaikissa päiväkodeissa ollut-

kaan, vanhemmat kokivat että lapsilla oli kuitenkin oma suosikkihoitaja, josta puhuttiin kotona paljon enemmän kuin muista hoitajista.

Päiväkotien fyysinen ympäristö koettiin pääosin hyväksi ja ryhmäytymistä tukevaksi. Erityisesti sisätiloihin oltiin tyytyväisiä, vaikka joitakin tiloja ei ollut suunniteltu päiväkotikäyttöön. Joissakin päiväkodeissa oli pienryhmähuoneita ja niissä päiväkodeissa missä pienryhmähuoneita ei ollut, isoista huoneista oli saatu huonekalujen avulla rajattua pienempiä leikkitiloja. Lapsilla oli mahdollisuus itse valita leikkiympäristönsä sen mukaan haluavatko leikkiä isossa vai pienessä ryhmässä. Vanhemmat kokivat, että lapsen jaksamisen kannalta on oleellista, että on pienryhmätiloja, joissa lapsi voi rauhoittua, mutta myös isot tilat koettiin tarpeelliseksi, jotta lapsi saa halutessaan purkaa energiaa esimerkiksi juoksemalla. Myös päiväkotien ilmapiiri koettiin hyväksi ja rauhalliseksi.

Ja mää koen just niin että täällä on ihan hyvät tilat siihen että lapset pystyy hakemaan sen että haluaako olla isommassa porukassa vaiko pienemmässä.

...ja musta se on ihan lapsen jaksamisen kannalta olennaista... ja sitte kaikki siinä metelöi, juoksee ja riehuu nii siinä kyllä vässyy hirviä äkkiä sitte lapsiki että tuota nii palion parempi on että on mahollisuus sitte vetäytyä sitte vähä rauhallisempaanki olotilaan välillä että...

Ulkotiloihin ei oltu niin tyytyväisiä kuin sisätiloihin. Ongelmaksi koettiin vaaralliset leikkivälineet ja eräässä päiväkodissa autoliikenne kulki pihan läpi ja leikkipihalle päästäkseen piti ylittää ajotie. Joissakin päiväkodeissa piha koettiin karuna, mutta leikkivälineitä oli tarkoitus uusia näihin pihoihin ja lähimetsä antoi pihalle lisäulottuvuuden. Eräässä päiväkodissa hyödynnettiin hyvin lähiympäristön elämyksellisyyttä ja he kävivät usein vierailmassa läheisellä maatilalla. Pääosin vanhemmat olivat kuitenkin tyytyväisiä leikki-

pihoihin. Eräs vanhempi oli erittäin tyytyväinen lapsensa päiväkodin pihaan, joka oli uusi, toimiva ja turvallinen.

Perushoito ja varhaiskasvattajan ja lapsen välinen vuorovaikutus ovat merkittävä osa kasvatustilanteita. Perushoidon koettiin olevan laadukasta, eikä vanhemmilla ollut siitä juuri huonoja kokemuksia. Esimerkiksi ruokailutilanteet koettiin kasvattavina ja opettavina. Lapsia ei pakotettu syömään mutta kaikkea piti maistaa ja eräässä päiväkodissa oli päätetty, että lapsille ei anneta leipää ennen kuin on syönyt pääruokaa, ja vanhempien mielestä se oli hyvä käytäntö. Myös erityisruokavaliot huomioitiin yksilöllisesti. Vanhemmat kokivat, että työntekijöillä oli aikaa olla läsnä jokaisen lapsen kohdalla ja seurata, että lapset saavat riittävästi ravintoa.

*...semmosta tarkkaaki huolenpitoa...meillä on hirveän huonoja syö-
mään ja allergikkojaki osa ja tota nii siinäki on hyvinki tarkkaa seurata
syökö vai eikö syö ja tuota saako varmasti riittävästi ruokaa. Että siinä
mielessä ihan kyllä kuitenkin kerkiävät kiinnittää huomiota vaikka tääl-
läki pienten puolella nii on palio porukkaa...*

Ainoat esille tulleet ongelmat olivat, että joidenkin vanhempien mielestä ruuan monipuolisuuden tulisi kiinnittää enemmän huomiota ja erään perheen kohdalla ongelmana olivat päiväunikäytännöt. Perheen kolme – neljävuotiaat lapset eivät nukkuneet kotona päiväunia, mutta päiväkodissa heitä oli vaadittu nukkumaan. Vanhempi koki, että työntekijän tulisi ymmärtää jokaisen lapsen yksilölliset tarpeet ja että lapsi hakee paikkaansa päiväkodin rutiineissa.

Vanhempien mielestä oli vaikea arvioida lapsen ja varhaiskasvattajan välistä vuorovaikutusta, koska he eivät olleet päivän aikana näkemässä sitä. Vanhemmat eivät osanneet arvioida, millaista varhaiskasvattajan ja lapsen välinen vuorovaikutus on vieraissa- ja hakutilanteissa, ja että huomioiko varhaiskasvat-

taja lasta näissä tilanteissa. Oltiin kuitenkin tyytyväisiä siihen, että aina on joku hoitaja vastassa aamuisin kun lasta tuodaan hoitoon ja iltapäivisin kun lasta haetaan hoidosta. Vanhemmat kokivat, että lasten psyykkisiin tarpeisiin vastataan hyvin, esimerkiksi jos lapsi haluaa päästä syliin, niin se on mahdollista. Lapset olivat kertoneet, että hoitajat eivät hermostu koskaan, ja vanhempien mielestä hoitajan huonopäivä ei saa heijastua lapsiin.

...toisaalta mää ite aattelen että ku lapsi on päiväkodissa ja jos sitä päiväkotitättä juurikin ottaa päästä joku asia nii se et se voi antaa sen huu-tavan lapsen sitte jollekki toiselle et hoiija sää nyt et mulla meinaa niinku napsua tässä tilanteessa...

Kysyttäessä **vanhempien käsityksiä varhaiskasvatuksen laadusta**, he nostivat tärkeimmiksi laatukriteereiksi lapsen kohtaamisen persoonana yksilöllisesti, varhaiskasvatuksen tavoitteellisuuden, hoitajien motivaation ja ammattitaidon, riittävän määrän henkilökuntaa, lapsen ja vanhemman huomioimisen vienti- ja hakutilanteissa, lapsen kasvu- ja kehitysvaiheiden tiedostamisen ja tukemisen, tiedonkulun kodin ja päiväkodin välillä sekä kodin ja päiväkodin yhtenevät kasvatustavat.

Vanhempien mielestä varhaiskasvattaja pystyy paremmin tukemaan lapsen kasvua ja kehitystä, kun lapsi kohdataan yksilönä ja huomioidaan hänen persoonallisuutensa. Vanhemmat toivovat, ettei päivähoido olisi massakasvatusta, koska lapset ovat erilaisia ja kehittyvät eri tahtiin ja hitaammin kehittyneet kärsivät tällaisesta kasvatustavasta. Varhaiskasvattajilla tulisi olla ammattinsa puolesta riittävä tieto lapsen kasvu- ja kehitysvaiheista, jotta he voisivat tukea lapsen kasvua ja kehitystä päiväkodin arjessa lapsen ikätason mukaisesti. Yhtenäiset kasvatustavat kodin ja päiväkodin välillä koettiin laadukkaana varhaiskasvatuksen toteutumisen kannalta tärkeäksi.

Vanhemmat pitivät tärkeänä, että varhaiskasvatuksella on tavoitteet, joiden mukaan päiväkodin arkea toteutetaan. Päiväkoti ei voi olla vain lasten säilytyspaikka, vaan isossakin ryhmässä lapsen tarpeet tulisi huomioida. Vanhempia huoletti kuitenkin, että kuinka tavoitteellista toiminta voi olla ja riittääkö varhaiskasvattajien motivaatio laadukkaan varhaiskasvatuksen ylläpitämiseen, koska päiväkotiryhmät ovat niin isoja. Vanhempien mielestä päivähoiton laatuun vaikuttaa olennaisesti, jos henkilökuntaa ei ole riittävästi. Henkilökunnan pitää olla ammattitaitoista ja motivoitunutta ja vanhemmat ovat sitä mieltä, että motivaation merkitys korostuu erityisesti silloin, kun henkilökuntaa ei ole riittävästi.

...hoitajien motivaatiosta sitte löytyy selitystä aika paljon sille että mikä se hoidon laatu on vaikka määrät on isoja joka paikassa, lapsi määrät ja näin, mutta tota nii kun se on tiukkaa nii täytyy olla sitte motivoitunu et se laatu pysyy riittävän korkealla ja se ei mee säilyttämiseksi eikä toisaalta lasten tarpeitten ohittamiseksi.

Sujuva yhteistyö ja tiedonkulku kodin ja päiväkodin välillä koettiin tärkeänä ja olennaisena osana laadukasta varhaiskasvatusta. Tiedonkulkuun tulisi panostaa erityisesti silloin, kun lapsella tulee hoitopäivien sijoittelun vuoksi pidempi tauko päivähoitossa. Tällöin lapsi ja vanhemmat tietävät, jos päivähoitossa on tulossa jotakin sellaista toimintaa, johon tulee valmistautua etukäteen. Tällä hetkellä päiväkodeissa ei ollut yhteistä käytäntöä miten asioista tiedotetaan, kun lapsi ei ole ollut hoidossa useampaan päivään. Vanhempien mielipide oli, että tekstiviestin tai sähköpostin välityksellä tieto tavoittaisi kaikki vanhemmat.

Päivähoidon aloituksen yhteydessä tehty kotikäynti koettiin yhteistyötä lähentävänä ja hyvänä aloituksena päivähoidolle. Hyvään yhteistyöhön kuuluu molemminpuolinen vuorovaikutus ja tämän vuoksi vienti- ja hakutilan-

teisiin toivottiin hoitajilta aikaa kohdata vanhemmat ja vaihtaa kuulumisia sekä keskustella heidän kanssaan lapsen päivästä.

7.2 Integroituminen lapsiryhmään ja osallistuminen päiväkodin toimintaan

Päiväkotien välillä oli vaihtelevuutta **lapsilähtöisen toiminnan** toteuttamisessa. Joissakin päiväkodeissa toiminta lähti siitä ajatuksesta, että lapset saavat tehdä mitä haluavat. Näissä päiväkodeissa ei ollut teemapäiviä ja lapsen ei ollut pakko tehdä sitä, mistä hän ei tykkää. Toisissa päiväkodeissa vanhemmat olivat sitä mieltä, että toiminta tulee varhaiskasvattajilta, eivätkä vanhemmat olleet tietoisia siitä, että lapset saisivat itse osallistua toiminnan suunnitteluun.

Vanhempien mielestä lapsen kuuluu päästä osalliseksi kaikenlaiseen toimintaan, ja osa vanhemmista olikin sitä mieltä, että päivän aikana ei voi olla montaa tuntia vapaata leikkiä, vaan toiminnan tulee olla täsmällisesti suunniteltua. Vanhemmat pitivät hyvänä kuitenkin sitä, että lapsille järjestetään monipuolista toimintaa ja joskus lapsia pyydetään tuomaan kotoa esineitä tai muuta materiaalia teemapäivää varten.

... niinku että kotoakin käsin pitää tuoda eikä oleteta, että kaikki löytyy tästä talon sisältä ja tänne hommataan, vaan mun mielestä tuuaan vähä mielikuvitusta kotiinki ja vanhempien pitäis ottaa niinku kiinni siitä että hei että se on nyt sille lapselle joku juttu...

Vanhemmat toivoisivat, että **toiminnan suunnittelussa** otettaisiin enemmän huomioon vanhempien ja etenkin lasten omat toiveet. Monet vanhemmat nostivat esimerkkinä esille, että lapset haluaisivat käydä luistelemassa, mutta

siihen ei ole annettu mahdollisuutta. Eräs äiti sanoi, että hän olisi vapaaehtoinen auttamaan varhaiskasvattajia luistimien sitomisessa ja luistelussa.

Vanhemmat kokivat, että hoitopäivien määrällä on merkitystä ryhmäytymisen kannalta. **Ryhmään mukaan pääseminen** vei alussa aikaa, mutta kaikki vanhemmat kokivat, että lapset ovat saaneet kavereita päivähoitossa. Hoidon alkuvaiheessa vanhemmilla oli myös mahdollisuus jäädä aamulla hetkeksi lapsen kanssa päiväkotiin ja näin tukea ryhmäytymistä. Tämä koettiin etenkin temperamentiltaan ujon lapsen kohdalla hyväksi ja toimivaksi käytännöksi.

Vanhemmat pitivät hyvänä, että hoitopäivät kiertävät viikoittain tai kuukausittain. Tämä mahdollistaa sen, että kaikki lapset pääsevät osallistumaan toimintaan monipuolisesti. Esimerkiksi jos jumppapäivä on torstaisin, ja hoitopäivät kiertävät, niin kukaan lapsista ei joudu jäämään aina paitsi jumpasta.

7.3 Subjektiiivisen päivähoiton merkitys vanhempien kokemana

Subjektiiivinen oikeus päivähoitopaikkaan koettiin tarpeelliseksi monista syistä. Arjen järjestäminen koettiin helpommaksi esimerkiksi siten, että vanhemmalla oli helpompi toteuttaa omat tärkeät menot, kuten terveyteen liittyvät menot, silloin kun lapset olivat päivähoitossa. Osalla vanhemmista oli monenikäisiä lapsia, joista pienimmät lapset hoidettiin kotona ja subjektiiivisen päivähoito-oikeuden myötä he kokivat saavansa helpotusta arkeen. Jotkut vanhemmat kokivat oman ajan tärkeäksi jaksamisensa ja hyvinvoinnin kannalta.

Vaikka subjektiivista päivähoito-oikeutta ei koettu tarpeelliseksi arjen organisoinnin tai oman jaksamisen vuoksi, niin sen koettiin olevan lapselle tarpeellinen. Lapsen haluttiin saavan monipuolisia virikkeitä ja oman ikäisiä leikkikavereita päivähoidon avulla. Päivähoitopaikka haluttiin pitää sen takia myös äitiys- ja vanhempainvapaan aikana, että äidin mahdollisen työhön paluun myötä lapset saisivat jatkaa samassa päivähoitopaikassa. Vanhemmat eivät halunneet toistamiseen käydä läpi pitkää hakuprosessia jonotuksineen päivähoitopaikan saamiseksi. Jotkut vanhemmat kokivat, että jos subjektiivista päivähoito-oikeutta ei olisi, niin siitä olisi haittaa lapsen kasvulle ja kehitykselle sekä koko perheen hyvinvoinnille.

*..et saa rauhassa hoitaa ne asiat mitä on ja sitte semmosta aikaa...nii
tää on mejän perheessä ollu kyllä semmonen lottovoitto.*

Vanhempien mielestä subjektiivista päivähoito-oikeutta ei ole tarpeellista muuttaa avoimen päivähoidon muotoon. Vanhemmat kokivat, että avoin päivähoito ei vastaa yhtä hyvin perheiden tarpeisiin mitä subjektiivinen päivähoito-oikeus, koska avoimeen päivähoitoon vanhemman ja lapsen tulisi mennä yhdessä. Avoimen päivähoidon koettiin olevan hyvä sellaisille perheille, jossa sekä lapsi että vanhempi kaipaavat sosiaalista kanssakäymistä eikä vanhemmalla ole tarvetta esimerkiksi saada omaa aikaa. Vanhemmat toivat esille, että nykyään on tarjolla monenlaista kerhotoimintaa koko perheelle, joista vanhemmat voivat saada tarvitsemansa vertaistuen ja sosiaalisen vuorovaikutuksen.

8 POHDINTA

Opinnäytetyön tekeminen on ollut mielenkiintoinen ja monivaiheinen prosessi. Alkuvaihe oli hankala ja tuntui, että työ ei etene ollenkaan, mutta sitten kun pääsimme tekemään haastatteluja, toivon kipinä työnvalmistumisesta syttyi ja saimme uutta virtaa työn tekemiseen. Työskentelymme on ollut loogista ja työmme on edennyt aikataulun mukaisesti taukoamatta, lukuun ottamatta kesälomakuukauttamme.

Opinnäytetyömme tarkoitus oli saada vanhempien kokemukset subjektiivisen päivähoidon laadusta kuuluville. Tässä olemme mielestämme onnistuneet hyvin. Toivomme, että varhaiskasvatuspalveluita suunniteltaessa ja kehitettäessä huomioidaan vanhempien mielipiteitä ja toiveita. Monet lapset ovat suurimman osan valvellaoloajastaan päivähoidossa, joten ei ole yhdentekevää, millaista hoitoa he saavat.

Lähdimme tekemään opinnäytetyötämme kahden tutkimuskysymyksen pohjalta. Tutkimuksemme alkuvaiheessa saimme kolmannen tutkimuskysymyksemme, kun Lapsen hyvä arki 2- hanke osoitti kiinnostuksensa opinnäytetyötämme kohtaan. Lapsen hyvä arki 2-hankkeen kautta kehitetään perhepalveluja, ja he halusivat kuulla, pitävätkö vanhemmat subjektiivista päivähoito-oikeutta perheelleen merkittävänä palveluna vai voisiko vaihtoehtoisena palveluna olla avoin päivähoito.

Olemme oppineet opinnäytetyötä tehdessämme monia tulevaisuuden kannalta hyödyllisiä asioita. Nykyään tutkimustyön tekeminen on yleistä kaikilla ammattialoilla. Tämä tutkimus on meille molemmille ensimmäinen, ja koemme, että olemme saaneet hyvää kokemusta työmme myötä. Olemme mo-

lemmat suunnanneet opintomme varhaiskasvatus- ja perhetyöhön, ja pysytymme hyödyntämään tutkimuksemme tuloksia tulevassa työssämme.

8.1 Tutkimustulosten pohdintaa

Vanhemmat olivat pääosin tyytyväisiä saamaansa päivähoitopalveluun. Eri-tyisesti he nostivat esille päivähoidon merkityksen lapsen kasvuun, kehitykseen ja oppimiseen. Myös arkielämän taidot ja sosiaaliset taidot olivat kehittyneet päiväkodissa. Vanhemmat kokivat, että pienryhmätoiminta ja omahoitajajärjestelmä toimivat hyvin näissä päiväkodeissa. Tyytyväisiä oltiin myös siihen, että henkilökunnassa oli vähän vaihtuvuutta.

Vanhemmat nostivat tärkeimmiksi laatuksiteereiksi lapsen persoonallisen kohtaamisen, varhaiskasvatuksen tavoitteellisuuden, hoitajien motivaation ja ammatillisuuden, henkilökunnan riittävyyden, lapsen ja vanhempien huomioimisen vienti- ja hakutilanteissa, lapsen kasvu- ja kehitysvaiheiden tukemisen sekä kasvatuskumppanuuden.

Tutkimustuloksistamme on luettavissa osittain vanhempien tyytymättömyyttä hoidon laatuun vaikuttavissa asioissa subjektiivisen päivähoidon osalta. Vanhemmat kokivat päivähoitopaikan saamisen haastavana prosessina ja hoitopaikan saatuaan he joutuivat joustamaan heille kuuluvista oikeuksista. Osa haastatelluista perheistä käytti subjektiivista päivähoito-oikeutta osa-päivähoitona ja osa kokopäivähoitona. Tutkimustuloksistamme käy ilmi, että päivähoitoa ei aina voitu tarjota kokopäivähoitona, vaikka vanhemmat ovat maksaneet siitä. Lain mukaan osapäivähoidossa oleva lapsi saa olla hoidossa enintään viisi tuntia päivässä ja kokopäivähoidossa oleva kahdeksan tuntia. Myös maksuperusteet määräytyvät osapäivähoidon ja kokopäi-

vähoidon mukaisesti. Vanhemmat toivat esille, että vaikka he maksoivat kokopäivähoidosta, he saavat käyttää päivähoitopalvelua vain kuusi tuntia päivässä. Päiväkodin puolelta tätä perusteltiin resurssien puutteella.

Vanhemmat kokivat, että heille on säilytetty päivähoito-organisaation ongelmia palvelun saatavuudesta. Vanhemmilla on lain mukaan oikeus saada lapselleen päivähoitopaikka, ja palvelun tuottaja on velvollinen järjestämään sen. Mielestämme vanhemmat eivät ole velvollisia tilittämään, miksi he haluavat lapselleen päivähoitopaikan, koska Suomessa on subjektiivinen päivähoito-oikeus kaikille alle kuusi -vuotiaille lapsille. Päivähoitojärjestelmä ei voi määrittää perheiden tarpeita.

Olemme pohtineet opinnäytetyötämme tehdessä, että olisiko maksuperusteita muutettava siten, että vanhemmat maksaisivat vain niistä tunneista mitkä lapsi viettää päiväkodissa. Resurssien puute ei ole vanhempien ongelma, eikä heiltä näin ollen voida evätä oikeutta kokopäivähoitoon siihen vedoten. Perheet kokivat olevansa epätasa-arvoisessa asemassa päivähoitopalvelun suhteen. Toisen perheen lapset saivat tulla aamupalalle päiväkotiin, mutta toisen eivät. Vanhemmat ihmettelivät, että miten tämä voi olla mahdollista, vaikka lapset olivat samassa päiväkodissa ja päivähoidon perusteet olivat samat. Vanhemmat toivat esille, että päivähoidon käytänteitä tulisi selkiyttää ja yhdentää siten, että jokaisessa päiväkodissa noudatettaisiin samoja käytänteitä.

Monissa kunnissa puhutaan subjektiivisen päivähoidon muuttamisesta avoimeksi päivähoidoksi tai varhaiskasvatuskerhoiksi. Tutkimustuloksis-tamme käy ilmi, että vanhemmat eivät halua siirtyä subjektiivisesta päivähoidosta avoimeen päivähoitoon. Mielestämme avoin päivähoito ja varhaiskasvatuskerhot ovat hyvä vaihtoehto subjektiivisen päiväkotihoidon rinnal-

le, mutta perheitä ei voida automaattisesti ohjata avoimeen päivähoitoon tai varhaiskasvatuskerhoon päivähoitopaikkaa haettaessa. Vanhemmilla pitää olla mahdollisuus valita, ja jos vanhemmat haluavat lapsensa subjektiivisella oikeudella päiväkotiin, niin kunnat ovat velvollisia järjestämään päiväkotipaikan.

8.2 Tutkimuksen luotettavuus

Tutkimuksen luotettavuutta tarkasteltaessa on huomioitava tutkimuksen luonne ja tutkimustekniikka. Koska kvalitatiivinen tutkimus ei ole yksi yhtenäinen tutkimusperinne, kvalitatiivisen tutkimuksen piiristä ei voida löytää vain yhtä käsitystä tutkimuksen luotettavuuteen liittyvistä kysymyksistä. (Tynjälä 1991, 388.)

Uutena suuntana kvalitatiivisen tutkimuksen luotettavuutta koskevassa keskustelussa on kaksi painopistealuetta, joita on alettu korostaa. Keskustelu on siirtynyt paljolti tekniseltä tasolta kvalitatiivisen tutkimusalueen ytimeen, inhimillisen todellisuuden lingvistiseen, eli kielitieteelliseen ja sosiaaliseen luonteeseen, kieleen ja merkityksiin. Toisaalta on alettu korostaa enemmän tutkimuksen luotettavuuden kommunikatiivista arviointia. (Tynjälä 1991,395.) Tulosten siirrettävyys riippuu tutkitun ympäristön ja sovellusympäristön samankaltaisuudesta. Tulosten siirrettävyydellä tarkoitetaan tulosten hyödyntämistä toisessa kontekstissa. Pelkästään tutkimusympäristön tunteva tutkija ei voi tehdä yksin johtopäätöksiä siirrettävyydestä, vaan sovellusarvon arvioimisen vastuu on myös tutkimustulosten hyödyntäjällä. Jotta lukija voi pohtia tutkimustulosten hyödyntämistä toisiin konteksteihin, tutkijan on kuvattava aineistoaan ja tutkimustaan riittävästi. (Tynjälä 1991, 390.) Laadullisen tutkimuksen luotettavuutta korostaa se, että tutkija on teh-

nyt tarkan selostuksen tutkimuksen toteuttamisesta (Hirsjärvi ym. 2007, 227). Tähän pyrimme myös omassa tutkimuksessamme.

Tutkimusta tehdessä pyritään siihen, että tuloksissa ilmenisi mahdollisimman vähän virheitä, jonka vuoksi kaikissa tutkimuksissa pyritään arvioimaan sen luotettavuutta. Luotettavuutta arvioitaessa voidaan käyttää monia eri mittaus ja tutkimustapoja. Luotettavuutta arvioitaessa tuttuja käsitteitä ovat reliaabelius ja validius. Reliaabelius tarkoittaa mittaustulosten toistettavuutta ja validius tutkimusmenetelmän kykyä mitata juuri sitä, mitä on ollut tarkoituskin mitata. Tutkimustulosta voidaan pitää reliaabelina, kun kaksi arvioijaa päätyy samanlaiseen tulokseen tai jos eri tutkimuskerroilla tutkitaan samaa henkilöä ja tulokset ovat samoja. Validiutta arvioitaessa on hyvä kiinnittää huomiota siihen, ovatko tutkija ja tutkittava ymmärtäneet toisiaan tarpeeksi hyvin, niin että saadut tulokset olisivat tosia ja päteviä. (Hirsjärvi ym. 2007, 226.)

Tämän tutkimuksen tuloksia voidaan mielestämme pitää luotettavina. Vaikka tutkimusjoukko ei ollut kovin suuri, saimme silti useasta eri päiväkodista perheitä haastateltaviksi, joka lisää luotettavuutta. Haastateltavat perheet suhtautuivat hyvin avoimesti haastattelukysymyksiin ja koska pyrimme korostamaan useaan kertaan sitä, että kaikki puhuttu käsitellään luottamuksellisesti, eikä kenenkään henkilöllisyys tule missään vaiheessa ilmi, niin perheet rohkenivat kertoa rehellisesti oman mielipiteensä asioista. Tämä on mielestämme oleellinen ja tärkeä osa tutkimuksen luotettavuutta arvioitaessa.

Tutkimuksen luotettavuutta saattaa heikentää se, miten tarkasti vanhemmat pystyvät arvioimaan päivähoiton laatua, koska he eivät ole itse näkemässä päiväkodin arkea. Vaikka vanhempien kuuluisi tietää mitä päiväkodissa tapahtuu ja miten siellä toimitaan, kuva siitä heille välittyy työntekijöiden ja

lasten kertoman mukaan. Luotettavuutta olisi voinut parantaa myös se, että vanhempien lisäksi olisimme haastatelleet myös päiväkodin työntekijöitä. Työntekijöiden näkökulma olisi voinut tuoda paremmin esille päiväkodin arjen. Halusimme kuitenkin rajata tutkimuksen koskemaan vain vanhempia, jotta työstä ei tulisi liian laaja.

8.3 Jatkotutkimusehdotukset

Subjektiiivisesta päivähoito-oikeudesta ja päivähoidon laadusta puhutaan nykyään paljon, mutta sitä on tutkittu hyvin vähän. Haastattelimme tutkimustamme varten subjektiivista päivähoito-oikeutta käyttäviä vanhempia, koska halusimme saada selville nimenomaan vanhempien kokemuksia subjektiivisen päivähoidon laadusta. Kallion varhaiskasvatuspalvelujen palvelujohtaja ja palvelupäällikkö olisivat olleet kiinnostuneita kuulemaan myös varhaiskasvattajien kokemuksia, mutta rajasimme tutkimuksemme kohdistamaan lasten vanhempiin, ettei työstä tule liian laaja. Varhaiskasvatuspalvelujen kehittämistä varten aihetta olisi hyvä tutkia myös lasten ja varhaiskasvattajien näkökulmasta. Eräs aiheeseemme liittyvä tutkimus olisi myös selvittää, miksi subjektiivista päivähoito-oikeutta käytetään niin vähän.

LÄHTEET

Background report prepared for the OECD Thematic Review of Early Childhood Education and Care Policy. Www-dokumentti. Saatavissa:

<http://www.oecd.org/dataoecd/48/55/2476019.pdf>. May 2000.

Luettu 22.7.2012.

Elonen, P. 2012. Hallitus on lyhentämässä kotihoidontukea. Helsinginsanommat 2.3. Verkkolehti. Saatavissa

<http://www.hs.fi/politiikka/Hallitus+on+lyhent%C3%A4m%C3%A4ss%C3%A4+kotihoidontukea/a1305556814750>. Luettu 20.4.2012.

Eskola, J. & Suoranta, J. 1998. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. 7. painos. Osuuskunta vastapaino: Tampere.

Hirsjärvi, S., Remes, P., & Sajavaara, P. 2007. Tutki ja kirjoita. 13., osin uudistettu painos. Helsinki: Tammi.

Herranen-Somero, K. 2009. Varhaiskasvatus. Luentomuistiinpanot. Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulu. Sosiaalialan yksikkö.

Hujala, E., Parrila, S., Lindberg, P., Nivala, V., Tauriainen, L. & Vartiainen, P. 1999. Laadunhallinta varhaiskasvatuksessa. 2. painos. Oulu: Uniprint.

Kalliala, M. 2012. Lapsuus hoidossa? Aikuisten päätökset ja lasten kokemukset päivähoidossa. Gaudeamus Helsinki University Press Oy Yliopistokustannus, HYY Yhtymä. Painopaikka Tallinna Raamatutrükikoda.

Kaskela, M. & Kronqvist, E-L. 2007. Niin ainutlaatuinen. Näkökulmia lapsen yksilölliseen varhaiskasvatussuunnitelmaan. Helsinki: Stakes.

Keltikangas-Järvinen, L. 2009. Taimet tiukoilla tarhassa. Turun Sanomat.

Kiviniemi, K. 2007. Laadullinen tutkimus prosessina. Teoksessa Aaltola, J. & Valli, R. (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin 2. Näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin. 2. painos. PS-kustannus: Jyväskylä.

Komi, T. 2012. Kohti uutta varhaiskasvatustilaa. Lastentarha 2, 16.

Komi, T. 2012. Varhaiskasvatustilain kivinen polku. Lastentarha 2, 15.

Kotihoidontuki leikkauslistalle. 2012. Helsinginsanomat 3.3. Verkkolehti. Saatavissa

<http://www.hs.fi/paakirjoitukset/Kotihoidon+tuki+leikkauslistalle/a1305556879391>. Luettu 20.4.2012.

Kronqvist, E-L. & Jokimies, J. 2008. Vanhemmat varhaiskasvatuksen laadun arvioijina. Tuloksia Vaikuta vanhempi –selvityksestä. Stakes. Raportteja 22. Helsinki: Valopaino Oy.

Laki lasten päivähoidosta 19.1.1973/36

Lasten hoitopuu. Lasten päivähoitojärjestelmä Suomessa 1800- ja 1900- luvuilla. 1999. Anna-Leena Välimäki. Helsinki; Kuntaliiton painatuskeskus.

Lasten kotihoidontuella syntyhistoriansa. 2012. Maaseudun tulevaisuus 21.3.2012.

Lastentarhanopettajaliitto. Www-dokumentti. Saatavissa:

http://www.lastentarha.fi/portal/page?_pageid=535,474477&_dad=portal&_schema=PORTAL. Luettu 27.3.2012.

Liimola, A. 2012. Varhaiskasvatuslain valmistelu aloitettava. Lastentarha 2, 5.

Mikkola, P. & Nivalainen, K. 2009. Lapselle hyvä päivä tänään. Näkökulmia 2010-luvun varhaiskasvatukseen. Vantaa: Pedatieto.

Myyrä, E. 2007. Subjektivistista oikeutta ei saa rajoittaa. Lastentarha 2, 6-7.

Rusanen, E. 2011. Hoiva, kiintymys ja lapsen kehitys. Porvoo: Oy Finn Lectura Ab.

Salmi, M. 2006. Päivähoitoako kaikille lapsille? Erään instituution ja siihen suhtautumisen ristiriitoja. Teoksessa T. Heino, M. Kekkonen & P. Känkänen (toim.) Lapsuuden kudelmia. Stakes, 97-111.

Räsänen, P. Kotihoidontuki säilyy. Sisäasiainministeri Päivi Räsänen blogi. Saatavissa <http://www.paivirasanen.fi/ajankohtaista/17-blogit/502-kotihoidontuki-saeilyy>. Luettu 20.4.2012.

Tauriainen, L. 2000. Kohti yhteistä laatua. Henkilökunnan, vanhempien ja lasten laatukäsitykset päivähoidon integroidussa erityisryhmässä. Jyväskylä: Jyväskylän Yliopiston kirjasto.

Terveyden ja hyvinvoinninlaitos. Kasvun kumppanit – Lasten hyvinvointia vahvistamassa. Www-dokumentti. Saatavissa:

http://www.thl.fi/fi_FI/web/kasvunkumppanit-fi/tyon/menetelmat/kasvatuskumppanuus. Luettu 26.4.2012.

Tynjälä, P. 1991. Kvalitatiivisten tutkimusmenetelmien luotettavuudesta. Suomen kasvatustieteellinen aikakauskirja Kasvatus 22 (5-6), 388-395.

Valtioneuvoston periaatepäätös varhaiskasvatuksen valtakunnallisista linjauksista. 2002. Sosiaali- ja terveysministeriö. Helsinki.

Varhaiskasvatuksella parhaat mahdolliset lähtökohdat lasten tulevaisuudelle. Komission tiedonanto. Euroopan komissio. 17.2.2011.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. Stakes. Oppaita 56. 2005.

Viranhaltija:
Palvelujohtaja/Varhaiskasvatuspalvelut
Päivämäärä Pykälä
9.12.2011 56

Asia:	Tutkimuslupa: Salla-Maria Härö ja Hanna-Kaisa Jääskeläinen	
Perustelut:	<p>Salla-Maria Härö ja Hanna-Kaisa Jääskeläinen anovat tutkimuslupaa Keski-Pohjanmaan Ammattikorkeakoulun (Ylivieskan yksikkö) sosionomi (AMK) opintoihin liittyen.</p> <p>Tutkimuksen tarkoituksena saada kokemuksia vanhemmilta subjektiivisen päivähoidon laadusta Ylivieskan alueella.</p> <p>Tutkimuksen kohderyhmänä ovat vanhemmat, joiden lapset ovat osapäivähoitossa. Aineiston keruun arvioitu ajankohta on tammi- maaliskuu 2012.</p> <p>Tutkimuksen nimi: Vanhempien kokemuksia subjektiivisesta päivähoitosta.</p> <p>Tutkimuksen ohjaajana oppilaitoksella toimii Kirsi Herranen-Somero. Kuntayhtymän varhaiskasvatuspalveluiden osalta tutkimuksen ohjaajana toimii päiväkotihoidosta vastaava palvelupäällikkö Sari Suhonen.</p> <p>Päiväkotihoidon palvelupäällikkö Sari Suhonen puoltaa tutkimusluvan myöntämistä.</p>	
Päätös:	<p>Myönnetään Salla-Maria Härölle ja Hanna-Kaisa Jääskeläiselle lupa tutkimuksen tekemiseen edellä kuvattua opinnäytetyötä varten.</p> <p>Tutkimukselta edellytetään, että vanhemmilta pyydetään tutkimuslupa ja että tutkimusraportista ei ole mahdollista yksilöidä haastateltavien tai mahdollisesti yksittäisten lasten henkilöllisyyttä.</p> <p>Tutkimuksen ja opinnäytetyön tekijöiden edellytetään lisäksi</p> <ul style="list-style-type: none"> - noudattavan hyvää tutkimuskäytäntöä sekä vaitiolovelvollisuutta - tekemään tiivistä yhteistyötä kuntayhtymän nimeämän tutkimuksen ohjaajan kanssa tutkimuksen tekemisen ja opinnäytetyön kirjoittamisen aikana - raporttoimaan opinnäytetyön tuloksista tämän luvan myöntäjälle. 	
Allekirjoitus:	Palvelujohtaja/Varhaiskasvatuspalvelut	Marja Ranta-Nilkku
Pöytäkirjan nähtävänäpito	Tämä päätös on yleisesti nähtävänä päätöksentekijän virkahuoneessa päätöspäivän jälkeisenä tiistaina klo 9-12 .	
Oikaisuvaatimus	Päätökseen tyytymätön voi tehdä kirjallisen oikaisuvaatimuksen. Oikaisuvaatimuksen saa tehdä se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa tai kunnan jäsen.	
Oikaisuvaatimusviranomainen	Viranomainen, jolle oikaisuvaatimus tehdään, osoite ja postiosoite Peruspalvelukuntayhtymä Kallio / Johtokunta Vierimaantie 5 84100 YLIVIESKA	
Oikaisuvaatimusaika, sisältö ja toimittaminen	Oikaisuvaatimus on tehtävä 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Kunnan jäsenen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon kun pöytäkirja on asetettu yleisesti nähtäväksi. Asianosaisen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon, jollei muuta näydetä, seitsemän päivän kuluttua kirjeen lähettamisestä, saantitodistuksen osoittamana aikana tai erilliseen tiedoksisaantitodistukseen merkittynä aikana.	
	Oikaisuvaatimuksesta on käytävä ilmi vaatimus perusteineen ja se on tekijän allekirjoitettava. Oikaisuvaatimus on toimitettava oikaisuvaatimusviranomaiselle ennen oikaisuvaatimusajan päättymistä.	
Tiedoksianto	Kenelle: Salla-Maria Härö, Hanna-Kaisa Jääskeläinen, palvelupäällikkö Sari Suhonen	Pvm: 12.12.2011
	☒ Lähetetty postitse tavallisena kirjeenä	
Täytäntöönpanoa varten tiedoksi	Pvm: 12.12.2011 Nimi:	Sähköpostiosoite:

Hyvät Vanhemmat!

09.02.2012

Olemme kaksi kolmannen vuoden sosionomiopiskelijaa Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulusta Ylivieskan yksiköstä. Teemme opinnäytetyötä, jossa tutkimme subjektiivista päivähoito-oikeutta käyttävien lasten varhaiskasvatuksen laatua vanhempien kokemana. Haluamme haastateltaviksi vanhempia, jotka ovat kotona ja heidän lapsensa ovat osapäivähoidossa päiväkodissa. Tarkoituksenamme on toteuttaa haastattelut ryhmähaastattelulla. Nauhoitamme haastattelut, jonka jälkeen litteroimme haastattelut tutkimustamme varten.

Haastattelu tehdään perjantaina 24.2.2012 päiväkotikiikunassa. Haastattelu alkaa kello 12.00 kahvitarjoilulla, ja aikaa on varattu kello 15.00 saakka. Haastattelu on luottamuksellinen. Tutkimustulosten raportoinnissa ei tule esiin haastateltavien eikä lasten henkilötietoja.

Jos olette halukkaita osallistumaan haastatteluun, ilmoittakaa siitä päiväkodillenne perjantaihin 17.2.2012 mennessä.

Haastattelu on tärkein osa opinnäytetyötämme, joten olemme todella kiitollisia haastatteluun osallistumisesta.

Ystävällisin terveisin

Hanna-Kaisa Jääskeläinen, 040-7615319 ja Salla-Maria Härö, 044-3893419

Hyvät Vanhemmat!

14.2.2012

Olemme kaksi kolmannen vuoden sosionomiopiskelijaa Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulusta Ylivieskan yksiköstä. Teemme opinnäytetyötä, jossa tutkimme subjektiivista päivähoito-oikeutta käyttävien lasten varhaiskasvatuksen laatua vanhempien kokemana. Haluamme haastateltaviksi vanhempia, jotka ovat kotona ja heidän lapsensa ovat osapäivähoidossa päiväkodissa. Tarkoituksenamme on toteuttaa haastattelut ryhmähaastattelulla. Nauhoitamme haastattelut, jonka jälkeen litteroimme haastattelut tutkimustamme varten.

Haastattelu tehdään tiistaina 28.2.2012 Simonpuiston päiväkodissa. Haastattelu alkaa kello 12.30 kahvitarjoilulla, ja aikaa on varattu kello 15.00 saakka. Haastattelu on luottamuksellinen. Tutkimustulosten raportoinnissa ei tule esiin haastateltavien eikä lasten henkilötietoja.

Jos olette halukkaita osallistumaan haastatteluun, ilmoittakaa siitä päiväkodillenne tiistaihin 21.2.2012 mennessä.

Haastattelu on tärkein osa opinnäytetyötämme, joten olemme todella kiitollisia haastatteluun osallistumisesta.

Ystävällisin terveisin

Hanna-Kaisa Jääskeläinen, 040-7615319 ja Salla-Maria Härö, 044-3893419

HAASTATTELUKYSYMYKSET

RYHMÄSTÄ

1. Millaisessa ryhmässä lapsesi on päiväkodissa?
 - ryhmän koko
 - oma ryhmä vai osana muuta ryhmää
 - montako päivää viikossa lapsi on hoidossa
 - minä viikonpäivinä lapsi on hoidossa
 - ikäjakauma
 - hoitajien määrä

2. Onko lapsellenne muodostunut pysyviä ihmissuhteita päivähoidosta?
 - a. Lapsen omat kertomukset kavereista/hoitajista päiväkodissa

3. Onko päiväkodin henkilökunnassa vaihtuvuutta?
 - a. Onko vaikutusta lapseen, jos työntekijät vaihtuvat usein?

4. Miten osapäivähoidossa olevat lapset pääsevät mukaan leikkiin muun ryhmän kanssa?
 - a. Lapsen kaverit?

VUOROVAIKUTUS

5. Millaista varhaiskasvattajan ja lapsen välinen vuorovaikutus on?
 - a. Vienti- ja hakutilanteet?
 - b. Mitä lapsi kertoo hoitajista?

PERUSHOITO

1. Miten vanhemmat kokevat perushoidon laadun/järjestämisen?

- ruokailu, vaipanvaihto, jne.

FYYSINEN YMPÄRISTÖ

1. Millaisena koette päiväkodin fyysisen ympäristön?

c. Päiväkodin tilat sisällä ja ulkona?

d. Miten vanhemmat kokevat päiväkodin tilat ryhmäytymisen kannalta/tukena?

- Yksi iso yhtenäinen tila vai monta pientä huonetta, joissa lapset leikkivät pienissä porukoissa?

TOIMINNAN SUUNNITTELU JA ARVIOINTI

1. Miten päiväkodin toimintaa ja arkea järjestetään ja suunnitellaan?

- Mitä päivän aikana tehdään, päivän rytmitys jne.

2. Pääsevätkö osapäivähoidossa olevat lapset mukaan päiväkodin toimintaan monipuolisesti?

- retket, ym.
- askartelu

LAPSEN JA VANHEMPIEN KOKEMUKSET

1. Mitä lapsenne kertoo päivähoidosta? Kertooko hän ylipäättänsä mitään?

- Millainen kuva vanhemmille on välittynyt päivähoidosta lapsen kertoman kautta?
- Lapsen kuuleminen
- Lapsen kiinnostuksen kohteet

VARHAISKASVATUKSEN LAADUSTA

1. Millaista on hyvä päivähoito mielestänne?

- a. Hujalan laadunarviointimalli?
- b. Vasu - Kallio

2. Mikä ei ole hyvää varhaiskasvatusta?

3. Oletteko vanhempina tyytyväisiä päivähoidon laatuun?

- Mikä on erityisen hyvää?
- Mitä pitäisi kehittää?

PÄIVÄHOIDON VAIKUTUS LAPSEN KASVUUN KEHITYKSEEN JA OPPIMISEEN

- Miten olette kokeneet päivähoidon vaikuttavan lapsenne kasvuun, kehitykseen ja oppimiseen?

VIRIKETOIMINNAN PUUTTUMINEN

1. Mikä olisi perheen tilanne?
2. Mitä vaikutuksia perheen hyvinvointiin?
3. Vaikutukset lapsen kehitykselle?
4. Onko hyvä ratkaisu, että lapset käyvät päiväkodin ryhmien mukana vai olisiko avoin päivähoito parempi ratkaisu?